

Állandósuló acélipari válság

A tőkés világgazdaság elhúzódó stagnálása jó néhány iparágat válságba sodort. Súlyos helyzet alakult ki Európában a 70-es évek közepén a textiliparban, hajógyártásban és a kohászatban is. A probléma okai szintén minden esetben azonosak: a lanyha gazdasági növekedés csökkenti az iparág termékei iránti keresletet (vagy annak a növekedési ütemét); a termelés színvonala viszonylag elmaradott, s a magasabb költségek az éles árversenyben a piaci részesedést mérséklődésért eredményezik. A kihasználatlan kapacitások azután a versenyelőnyt tovább rontják.

A Közös Piac tagállamaiban 1974-ben még 156 millió tonna nyersacélt állítottak elő, 1976-ra ez 134,4 millió tonnára csökkent, 1977-ben pedig 127,2 tonnára. A három év alatt tehát a kilencek termelése 14 százalékkal esett vissza. Ezzel párhuzamosan viszont dinamikusan nőtt az acél világpiacán korábban kevésbé jelentős szerepet játszó fejlődő országok termelése. Dél-Korea például 1971-ben még kevesebbet, mint félmillió tonnát termelt, 1977-ben viszont már 2,7 milliót. A brazil termelés ugyan-ezen időszak alatt csaknem megkétszereződött. Míg 1971-ben Belgium acéltermelése kétszerese volt Braziliának, addig 1977-ben a 11,2 millió tonnás brazil termelés csaknem teljesen egyenlő volt a belgával. Jelentős, 43 százalékos mértékben növekedett a hetvenes évek folyamán Mexikó acéltermelése is, és 1977-ben az 5,4 millió tonnás érték nagyobb volt, mint Hollandiáé. De a konkurenciát nemcsak fejlődő országok jelentették, „Acélhatalommá” nőtte ki magát Spanyolország is, termelését hat év alatt 41 százalékkal emelte és 1977-ben 2,5-ször termelt többet Luxemburnál. Miközben pedig a kilencek nyersacélállítása 1974–77. között átlagosan 14 százalékkal esett, Luxemburg esetében a csökkenés 33 százalékos, és a termelés visszaesése az NSZK esetében is kétszerese a regionális átlagnak.

Az acélgyártás az Egyesült Államokban a recesszió előtti utolsó évben, 1973-ban érte el csúcspontját 136 millió tonnával, 1975-re a termelés 106 millió tonnára esett vissza, és 1977-ig is a mélyponthoz képest csak 7 millió tonna volt a növekmény. (A „kiesett” termelés — amelynek a kapacitási rendelkezésre állottak — éves szinten Olaszországgal egyenlő.) 1978-ban a gazdasági növekedés az USA-ban ismét meggyorsult, így az ország nyersacéltermelése ismét 120 millió tonnára emelkedett.

Az acélipar termelése meglehetősen konjunktúraérékeny, minthogy legfőbb felhasználója, az építőipar hagyományosan az első „recessziójelző”. Az Egyesült Államokban így 1974 őszén az új lakásépítkezések megkezdése — éves szinten — 2 millió darabról néhány hónap alatt a felére esett vissza. Jelentős felhasználó cég a gépkocsigyártás is, amely viszont a fogyasztói kereslet változására reagál nagyon gyorsan. Mint ismeretes, az OECD-nek 1976-os előrejelzése — amely szerint az évtized végéig reálértékben mintegy 5,5 százalékos növekedés lesz — nem teljesült. (Várhatóan 3,5 százalék körül lesz majd.)

A kereslet mérséklődése mellett azonban végbement egy másik folyamat is, a nyugat-európai piacokon csökkent a hazai gyártók részesedése, míg a külföldieké — nagyobb versenyképességük következtében — nőtt. Japánban például a kapacitás több mint fele nagykohókra jut, 80 százaléka oxigénkonverterekben történik, és a folyamatos öntés részaránya már csaknem egyharmad. Ehhez képest az EGK-termelők technológiája elavult, termékük drága. Ez a technológiai különbség az EGK és — például — Japán között a hetvenes években mindig megvolt, a problémát a lanyhuló kereslet körülményei éleztek ki. 1975 óta a kilencek területén a termelés csökkenése következtében 65 000 munkahelyet szüntettek meg, az iparág 60 százalékos kapacitáskihasználtsággal működik, és mintegy 150 000 munkás rövidített munkaidőben dolgozik.

Nyilvánvaló, hogy a kohászat problémája a fejlett tőkés országokban strukturális kérdés, amelyet csak átfogó koncepcióval lehetne rendezni, s ennek a visszafejlesztést is magában kell foglalnia. (Erre nyílt kötelezettségvállalást első ízben a bonni csúcstalálkozó záradékdocumentuma tartalmazott.) Nyugat-Európában azonban — legálábbis eddig — azt a módszert követték, hogy tüneti kezelésként, *adminisztratív* úton próbálták meg a külföldi versenyt korlátozni. 1977-ben a legjelentősebb szállítókat, Dél-Afrikát, Japánt és Dél-Koreát kivételül „önkéntes” visszafogására kényszerítették, majd bevezették az úgynevezett „Minimálár-rendszert”, és kísérletet tettek a termelés — tehát a hazai forrásból származó kínálat — szabályozására is. Az intézkedések hatására gyors ütemben emelkedett az EGK-országok nyersacéltermelése. 1977 decemberében az NSZK kevesebb mint 3 millió tonna nyersacélt gyártott, egy fél év múlva a havi termelés 3,7 millióra emelkedett. Olaszország 1,9 milliót termelt az intézkedések bevezetésekor, csaknem kétszáz ezer tonnával többet hat hónappal később.

Az acélipar átfogó rendezési terve azonban még várat magára. Egy ilyen terv végrehajtását egyébként is rendkívül megnehezítik a társadalompolitikai elemek: a rekonstrukció a kohászat dolgozóinak nagy része számára az elbocsátást jelentené anélkül, hogy jelenleg más ágazatokban — akár átképzéssel is — foglalkoztatást találhatnának. A fejlett tőkés országokban az ágazat napjainkban mintegy 3 millió munkást foglalkoztat és a szervezethez foka igen magas. Más oldalról viszont a kohászati iparág problémáit adminisztratív eszközökkel csak enyhíteni lehet, távlatilag megoldani nem. Az ezredfordulóra ugyanis a világ acéltermelésének már mintegy egynegyedét a fejlődő országok fogják adni. Ez a részarány azonban valószínűleg a „kommersz” acélt jelenti, a speciális acélfajtákat, ötvözeteket változatlanul a fejlett tőkés országok gyártják majd.

G. Gy.—L. P.

Latin-amerikai infláció

A gazdasági élet „természetes” velejárója Latin-Amerikában az infláció. A szakirodalomban külön kategória a latin-amerikai infláció, kifejezve annak rohamos mértékét. Az ENSZ Latin-Amerikai Gazdasági Bizottsága (CEPAL) adatai szerint az elmúlt 5 évben drasztikusan nőtt az infláció, és jelentősen átrendeződött az elértéktelenedés rátája az egyes országok között. A korábbi évtizedekben az infláció átlagos üteme általában nem haladta meg a kontinensen az évi 20 százalékot. Ugrásszerű növekedés következett be 1974-ben évi 64 százalékkal, majd 1975-ben 60, 1976-ban 64, 1977-ben 42 és 1978-ban 40 százalékkal romlott a latin-amerikai valuták átlagos értéke.

A CEPAL három kategóriába sorolja az országokat. Az elsőkben — amelyben az infláció üteme általában háromjegyű számmal jellemezhető — található például Argentína, Chile, Uruguay. A másodikban, amelyben a ráta 25–35 százalék körül szóródik, sorolják a többi között Braziliát, Mexikót, Perut, Columbiát. A harmadik, amelyben az infláció nyugat-európai mértéket képvisel, van Bolívia, Ecuador, Venezuela, Jamaica. E csoportosítással kívánja kifejezni a CEPAL, hogy nem általános jellemzője a gazdasági fejlődésnek a szupergyors pénzértéktelenedés.

A latin-amerikai szakértők között vita van arról, hogy az infláció ütemének 1977-ben és 1978-ban tapasztalt csökkenése milyen irányzat: a stabilizáció kezdete, vagy átmeneti enyhülés? A CEPAL optimista és úgy tekinti, hogy a kontinens túljutott a világgazdasági válság okozta mélypontra, hiszen a stagfláció enyhült. Mások szerint a javulás átmeneti jelenség, mert annak gyökere a pénzügyi és nem reálgazdasági folyamatokban található: nem nőtt a termelés, a foglalkoztatás, a munka termelékenységére a legtöbb országban.

Egyes vélemények szerint a latin-amerikai infláció speciális okai nem módosultak alapvetően. Argentínában, Chilében, Peruban, Braziliában az állami költségvetési hiány növekedése mellett zöld utat adnak a fogyasztói árak emelkedésének, s ez a két tényező sajátos összeolvadása a jövőben is a két, sőt a három számjegyű infláció oka lehet. A latin-amerikai kontinensen a legtöbb miniállam (Haiti, Dominika, Panama stb.) elkerülte az inflációs nyomást, de ez mit sem változtat azon, hogy gazdasági fejlődésük stagnál. Ezek az országok a stabilitást a kereslethiány miatt tudják fenntartani. Az olajállamok a belföldi árak lassabb növekedését az olajáremeléssel érik el. Venezuela példája azonban jól mutatja, hogy az infláció ellen az olejexport sem tud tartósan biztosítékot adni.

Nagyon nehéz lenne az 1979. évre az infláció ütemét a kontinens átlagára előrejelezni, mert a különböző országok inflációérékenysége eltér egymástól. Minden jel arra mutat, hogy látványos stabilizáció nem várható Latin-Amerikában. Ehhez nincsenek meg a gazdasági feltételek, s az inflációt előidéző aránytalanságok 1979-ben is fontos jellemzői lesznek a fejlődésnek.

W. L.

UNCTAD-konferencia Manilában

1

Ötödik alkalommal rendezik meg idén május 7.—június 1. között Manilában az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciáját. A korábbi konferenciákhoz hasonlóan (Genf, 1964., Delhi 1968., Santiago de Chile 1972., Nairobi 1976.) nagy várakozás előzi meg az idei tanácskozást is, amelyen előreláthatólag több mint másfélszáz ország és számos nemzetközi szervezet képviselője vesz részt.

Az első konferencián elfogadott alapító határozat szerint az UNCTAD célja a különböző fejlettségi fokú és gazdasági, társadalmi rendszerű országok közötti kereskedelem előmozdítása; a nemzetközi kereskedelem és a gazdasági fejlődés elveinek megfogalmazása, valamint ezeknek az elveknek és a nemzetközi kereskedelem politikájának gyakorlati megvalósítása, továbbá a sokoldalú (multilaterális) kereskedelmi szerződések előkészítése és elfogadása.

Az UNCTAD-nak, mint szervezetnek állandó székhelye Genf, és tagja lehet minden ország, amely tagja az ENSZ-nek vagy valamely szakosított szervezetének. Állandó szerve az évente kétszer ülésező Tanács, amelynek tagjait a Konferencia választja meg és amely tevékenységéről évente az ENSZ Közgyűlésnek, illetve háromévenként a Konferenciának is beszámolni köteles.

A Tanács keretében hat bizottság működik, amelyek a nyersanyagok, a késztermékek, a pénzügyek, a hajózás, a technológiaátadás és a fejlődő országok közötti együttműködés problémáival foglalkoznak.

Nyersanyagkérdés

Az V. Konferencia napirendjére tűzött kérdések közül az egyik legfontosabb a nemzetközi nyersanyag-kereskedelem problémája. Ez a konferencián gyakorlatilag három egymással szorosan összefüggő fogalom köré csoportosult: az Integrált Nyersanyagprogram, a Közös Alap, és az úgynevezett árindexáció.

Az Integrált Program a fejlődő országok által javasolt, új nemzetközi gazdasági rend központi kérdése, amely az UNCTAD nairobi Konferenciája óta van napirenden. Hátterében egyebek között az áll, hogy a fejlődő országok konszolidálni akarják az 1974-ben számukra kedvezően alakult nyersanyag- és késztermék-cserearányokat. A program deklarált célja a nyersanyag világkereskedelem átfogó rendezése a fejlődő országok által kiválasztott 18 nyersanyag piacának stabilizálásával, nyersanyag-, valamint nemzetközi áruegyezmények segítségével.

Az ehhez szükséges Közös Alap az áruegyezmények stabilizáló készleteit lenne hivatva finanszírozni, úgy, hogy a gyengébb helyzetben levő nyersanyagok piaci stabilitását egy olyan alapról származó összeggel segítené, amelynek forrásait a működő nyersanyag-egyezmények pénzalapjai, valamint az egyes országok bizonyos kulcs szerinti kötelező hozzájárulásai és önkéntes felajánlásai biztosítanák.

A program másik fontos eleme az árindexáció, amelynek lényege, hogy a nyersanyagok árait automatikusan, egy megállapított kulcs segítségével a fejlődő országok által importált késztermékek árainak emelkedéséhez igazítanák. Itt említhetjük meg az ugyancsak a nyersanyag-programhoz kapcsolódó és szintén a fejlődő országok által felvetett úgynevezett kompenzációs finanszírozás gondolatát. Ez előltná, hogy a fejlődő országok a nyersanyagexportból származó bevételeik bizonyos szántjét nemzetközi finanszírozásból akkor is biztosítják, ha a nyersanyagárak esnek.

A manilai konferencia vitáját a nyersanyag-kereskedelemtől egyrészt az határozza meg, hogy a Közös Alapról a már-

ciusi genfi ülésen tető alá hozott megállapodást az elfogadó országok milyen formában, módon s nem utolsósorban milyen hatékonysággal tudják megvalósítani.

A fejlett tőkésországok nyersanyagpiaci koncepciója jelenleg arra irányul, hogy fenntartsák vállalataiknak a fejlődő országok nyersanyagtermelésében és kivitelében szerzett pozícióit és biztosítsák a gazdaságaik nyersanyagokkal való zavartalan ellátását. A szocialista országok a kérdés méltányos rendezését támogatják, amelyben mind a termelők, mind a felhasználók érdekeit egyformán figyelembe veszik.

Vita a termékforgalomról

A fejlődő országok iparosodása szempontjából a kész- és félkész termékek kereskedelme valamennyi világgazdasági konferencián szereplő igen fontos kérdés. A fejlődő országok legfontosabb célja ezen a területen: *iparfejlesztésük elősegítése* különböző támogatások bevonásával, ipari termékeik exportjának és diverzifikálásának kibővítése, valamint termékeik bejuttatásának megkönnyítése a fejlett országok piacaira. Ennek elérése érdekében szorgalmazzák az általános preferenciális rendszer kibővítését, a vám- és nem vám jellegű akadályok mielőbbi lebontását, a nemzetközi együttműködés bővítését az iparfejlesztésben és a struktúra átalakításában.

Legnagyobb gondjuk, s ezt minden alkalommal felvetik: a *multinacionális vállalatok* káros tevékenysége, amely kiviszi a tőkét az országból, gátolja az önálló iparágak kifejlését, valamint a nemzetközi monopóliumok által alkalmazott korlátozó üzleti gyakorlat.

A nairobi Konferencián elfogadott két határozat ugyanúgy ezekkel a problémákkal foglalkozik, mint a mostani Konferenciának a kérdésre vonatkozó négy alpontja. Manilában várhatóan az UNCTAD-nak az 1968-ban elfogadott Általános Preferenciális rendszer keretében nyújtandó további vám- és nem vámjellegű engedmények, például származási bizonyítványok egységesítése, továbbá a korlátozó üzleti gyakorlatra vonatkozó elvek, szabályok és további szigorítások lesznek a fejlődő országok követeléseinek középpontjában. Ez az a terület egyébként, ahol a jövőben még nagyobb lehetőség és igény fog felmerülni az iparfejlesztéssel foglalkozó UNIDO (az ENSZ Iparfejlesztési Szervezete) és az ipari termékek kereskedelmét szorgalmazó UNCTAD közötti szorosabb együttműködésre.

Pénzügyi problémák

A jelenlegi világgazdasági helyzetben, gyakorlatilag valamennyi egyéb napirendi ponttal közvetlenül összefüggő kérdés kapcsán a résztvevők a manilai Konferencián ismét kísérletet tesznek a kereskedelem *pénzügyi problémáinak* rendezésére.

Ennek keretén belül meg fogják vizsgálni

— a nemzetközi monetáris — pénzügyi rendszer stabilizálásának lehetőségeit;

— a fejlődő országokba áramló pénzügyi segélynyújtási formáknak és feltételeknek (hitelek, tőkeáramlás) javítását;

— a fejlődő országok adósság-problémáinak megoldási lehetőségeit;

— a nemzetközi pénzügyi együttműködési rendszerben rejlő lehetőségek — pénzügyi intézetek, bankok részvételének — továbbfejlesztését.

Az egyes kérdések vizsgálatánál ismét *éles vita várható*. A legutóbbi konferencián ugyanis érdemi határozatot nem sikerült elfogadni, ugyanakkor mindenki számára nyilvánvaló, hogy a fejlődő országok pénzügyi helyzete, eladósodása jelentősen romlott. Az is nyilvánvaló, hogy az UNCTAD keretében megrendezett számos tanácskozáson — nem sikerült a helyzetből kiutat vagy akár kompromisszumot sejtető megoldást találni.

Különösen élesen merült fel a fejlődő országoknak az úgynevezett 1 százalékra vonatkozó követelése, amelynek lényege, hogy valamennyi fejlett ország nemzeti jövedelmének említett hányadát fordítsa a fejlődő országok megsegítésére. Ez a követelés, ugyanúgy, mint az adósságok globális elengedése számos ország, köztük a szocialista országok számára is elfogadhatatlan, mivel sok olyan fontos tényezőt figyelmen kívül hagy, mint a történelmi felelősség, profittkiáramlás stb.

Dr. Nanovszky György

(Folytatjuk.)

**Sürgős
hirdetési
megrendelését
telexen is
feladhatja!**

22-5555

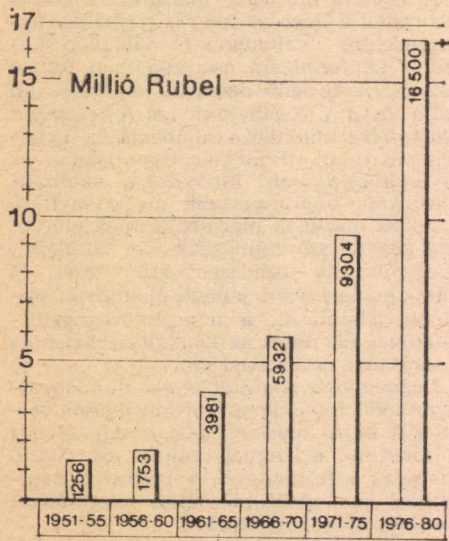
Az újratermeléshez kapcsolódva

A magyar-szovjet gazdasági együttműködés jelentőségét és szerepét több szempontból lehet vizsgálni és jellemezni. Az együttműködés árucseré-forgalmi vetülete arról tanúskodik, hogy az 50-es évek kezdetétől a Szovjetunió Magyarország első számú külgazdasági partnere, amelynek részesedése a teljes magyar külkereskedelemben 30 százalék körüli.

Az együttműködés tartalma

A forgalmi adatokból az is kitűnik — s ez általánosítható, hogy a magyar-szovjet gazdasági együttműködés folyamatosan és erőteljesen fejlődött.

A magyar-szovjet árucseré-forgalom növekedése a hosszú lejáratú kereskedelmi egyezmények időszakaiban



*tervezett

Több évtized tapasztalatai bizonyítják, hogy a magyar-szovjet árucseré-forgalomnak, gazdasági együttműködésnek befolyásoló, ösztönző szerepe van a magyar gazdaságra s annak fejlődésére. Ez egyrészt az előbbiből adódik, abból, hogy a Szovjetunió az első számú külgazdasági partner, amelynek részesedése a magyar külkereskedelemben magas. Legalább ekkora jelentősége van az együttműködés tartalmának, jellemző formáinak és módszereinek. Erről a forgalom és an-

nak áruszerkezete csak közvetett módon tájékoztat, a magyar-szovjet gazdasági együttműködés szerepe és jelentősége akkor válik plasztikussá, ha az áruszerkezet közgazdasági értelmét ragadjuk meg és a magyar gazdaság reálfolyamataiba illesztjük.

Elsőként az állapítható meg, hogy a kétoldalú árucseré szovjet szállítási széles sávban kapcsolódnak az alapvető gazdasági reálfolyamathoz, az újratermeléshez. A Szovjetunió szállításainak nagyobb részét kezdettől a nyers- és az alapanyagok alkották, amelyekhez a 60-as évek elejétől az energiahordozó és a villamosenergia csatlakozott. A két gazdaság eltérő adottságaiból, lehetőségeiből és egymást kiegészítő jellegéből adódó ilyen jellegű munkamegosztás — a Szovjetunió a magyar gazdaság legfőbb energiahordozó és nyersanyagellátója — több évtizede érvényesül.

Az import szerepe

Az utóbbi évek átlagában Magyarország energiahordozó és villamosenergia importjának mintegy 80 százaléka, a nyers- és alapanyag-importnak pedig 42-43 százaléka származik a szovjet szállításokból. Az utóbbi árucsoporton belül a növényi eredetű nyersanyagok behozatalában 55-57, a bányászati termékekben pedig mintegy 60 százalék a Szovjetunió részesedése. A vasérc, a mangánérc, a pirit, a nyersszeszt, a szinesfémek, a nyersfoszfát, a kén, az ipari fa, a fenyőfűrészárú, a nyersgyapot és a vízköz-cellulóz tartozik azoknak a nyers- és alapanyagoknak a sorába, amelyeknek behozatalában különösen magas a Szovjetunió aránya. Van olyan anyagok, termékek is — kőolaj, vasérc, nyersfoszfát, fenyőfűrészárú, újságpapír —, amelyeknek teljes hazai felhasználását legalább kétharmad részben a szovjet import fedezi.

A magyar-szovjet gazdasági együttműködés több ponton és többféleképpen kapcsolódik a hazai gazdaságfejlesztéshez, egyrészt bizonyos beruházásoknál, másrészt egyes nagyjelentőségű fejlesztési céloknál. Az előbbi az importnál, az utóbbi az exportnál és a tartós jellegű termelési együttműködésekkel fejeződik ki.

Magyarország gépimportjában a szovjet berendezések, gyártmányok részese-

dése mintegy 24-25 százalék. Ez egyrészt azt jelenti, hogy a gépeknek, a szállítóberendezéseknek és az egyéb beruházási javaknak is a Szovjetunió az első számú szállítója, a teljes gépimport egynegyedét a szovjet műszaki javak alkotják. Hazai beruházások anyagi-műszaki összetételéből kiindulva — a gépi hányad mintegy 42-44 százalék s ennek több mint fele importgép — arra lehet következtetni, hogy a termelő ágazatok gépi-technikai felszerelésében a hazai termékek mellett a szovjet gépek, szállítóeszközök és technológiai berendezések aránya a legmagasabb. A szovjet termelőeszközök és beruházási javak magas aránya és tömeges volta elsősorban a mezőgazdaságban és a szállításban szembetűnő.

Technika és technológia

Nem kevésbé jelentős a nagyberuházások kivitelezésében — részben műszaki tervezéssel, továbbá gépek, alapvető technológiai és komplett gyárberendezések szállításával — való közreműködés. A hangsúlyt nemcsak a technika és a technológiára helyezzük, sokkal inkább arra — s ez kimutatható —, hogy a beruházások kivitelezésében való közreműködés mindig az egymást követő tervidőszakok kulcsfontosságú beruházásaihoz, fejlesztéséhez kapcsolódott.

Nagyjában időrendi sorrendben, iparágakat és jellegzetes példákat említve: vaskohászat — Dunaújváros; gépipar — golyóscsapágygyártás. Elektronikus Mérőműszerek Gyára, Ganz Vagon- és Gépgyár diesel-üzeme, gépi rekonstrukció az Egyesült Izzóban, az Orionban és a Belsőannisz Híradástechnikai Gyárban; alumíniumipar — Székesfehérvári Könnyűfémű, Ajkai Timföldgyár; villamosenergiaipar — Pécsi és Dunamenti Hőerőmű; olajfeldolgozás és vegyipar — Dunai Kőolajipari Vállalat, etilénüzem, amonitrágyagyár, kénsvágyár, a Tiszai Vegyi Kombinátban és a Tiszai Vegyiművekben, szuperfoszfátgyár Peremartonban, salétromsavgyártó üzem a Péti Nitrogénművekben; közlekedés — dieselmozdonyok, metró; lakásépítés — házigyárak, Orosházi Síkúveggyár. A jelenlegi tervidőszakban a Paksi Atomerőműre és a Dunai Vasmű konverteres acél-

gyárára összpontosul a Szovjetunió részvétele a magyar beruházások kivitelezésében.

A fejlesztés orientálása

A magyar-szovjet gazdasági együttműködés tartós termelési kapcsolatok létesítésével, kétoldalú szakosításokkal korábban is, de főként az utóbbi egymásfél évtizedben erőteljesen befolyásolta a magyar gazdaság egy-egy fejlesztési programjának kialakítását s azok realizálhatóságát. Ebben az összefüggésben említendő a fémfeldolgozóipari egyezmény és együttműködés, a zöldsgyümölcs szállítási egyezmény, a járműiparban kötött gyártmányos szakosítási és kooperációs egyezmények köre, az olefin-kémiai kooperáció, kétoldalú együttműködésünk a számítástechnikai eszközök egységes rendszerének kiépítésében. Ezek a tartós együttműködési kapcsolatok általában egy-egy termelési ág több tervidőszakra kiterjedő fejlesztését alapozták meg.

A két gazdaság nagyságrendi különbségeiből is adódnak olyan hatások, amelyek befolyásolják, orientálják a hazai gazdaságfejlesztést. A kétoldalú gyártmányos szakosítás, nem különben az árucseré-forgalom által kialakított és tolmácsolt hagyományos munkamegosztás is gyakran hozzájárult egy-egy profil, termelési, gyártási ágazat jórészt szovjet igényekre alapozó fejlődéséhez. Ez a hatás és összefüggés olvasható ki a Szovjetunió részesedéséből egy-egy termelési ágazat exportjában. A gyógyszeripar például a kiszertelt gyógyszereknek mintegy 80 százalékát értékesíti a Szovjetunióban, a textil- és ruházati iparok pedig kivitelezésük több mint 40 százalékát. Ugyancsak több mint 40 százalék a Szovjetunióban értékesített export részesedése a gépek, szállítóeszközök és egyéb beruházási javak kivitelében. A magas exporthányad azonban a gépipari termékek javarésznél a specializáció és a kooperáció eredménye, amely ebben az iparágban viszonylag fejlett.

A magyar-szovjet gazdasági kapcsolatok alapvető népgazdasági jelentősége tehát a hazai újratermelési folyamat legfontosabb fázisaihoz való kapcsolódása. Forgalmi — azaz beszerzési és értékesítési — szemléletben és megfogalmazásban az együttműködés jelentősége és funkcióját úgy szokás meghatározni: a Szovjetunió az energiahordozók, az ipari nyersanyagok és a beruházási javak számunkra legfontosabb beszerzési forrása, s egyidejűleg feldolgozó iparaink, mindenekelőtt a gépipar termékeinek hosszú távon is biztos és nagy felépőképességű piaca.

(G. I.)

A gyógynövények termelésének, gyűjtésének és kereskedelmének régi hagyományai vannak. Magyarország volt Európában az első, ahol már 1904-ben olyan intézmény létesült, amely az orvosi célokra felhasználható gyógynövények termesztésével foglalkozott. A világpiacon is már a század elején jelentkeztünk kisebb mennyiségű exporttel. A rendszeres gyógynövény export az első világháborút követő években kezdődött meg és az 1930-as évek elején az európai drogkereskedelemben már vezető helyet foglaltunk el.

A felszabadulást követő átmeneti visszaesés után a termesztés ismét fokozatosan fejlődésnek indult. Jelenleg mintegy 30 ezer hektáron folyik gyógynövény termelés.

A túltermelés kockázata

Bár a termesztési területből — az utóbbi évek adatai alapján — csak 30 százalék a kisgazdaságok részesedése, a gyógynövények termesztését mégis az elaprózottság jellemzi. Ennek következtében nem terjedhetett el a nagyüzemi technológiai alkalmazása sem. A gyógynövények termesztése — a mák és az angyazs kivételével — zömében ma is kézi munkaerő felhasználásával történik.

A kisüzemi technológia és a területi szétaprózottság következménye, hogy nem alakulhattak ki speciális gazdaságok, amelyek csak néhány gyógynövény termesztésére szakosodva, megfelelő bázist alkotnának a teljes feldolgozási vertikum megteremtéséhez. Márpedig az értékesítés szempontjából kedvező termékválaszték biztosításának ez lenne az egyik feltétele.

A gyógynövények termesztésével kapcsolatos problémák érezhető hatást gyakorolnak az illóolaj gyártásában is. E feldolgozási vertikum fejlesztése érdekében az utóbbi években történt néhány kezdeményezés. A korábbi fő előállító, a Kozmetikai- és Háztartásvégypari Vállalat 1978. január 1-i hatállyal átadta az illóolajgyártást a növénytermelés és begyűjtés közvetlenül foglalkozó Szilvasmenti MGTSZ-nek. Ezzel azonban azt az alapvető gazdasági problémát, amely a gyógynö-

vény- és illóolajpiacot jellemző konjunktúra változások következtében időről-időre jelentkeznek még nem sikerült megoldani.

Az időjárás gyógynövény-termesztésre gyakorolt szeszélyes hatása is közismert. Az értékesítés szempontjából azonban ennél is nagyobb bizonytalanságot okoz az a körülmény, hogy a termelők a világ különböző pontjain egymástól függetlenül, kevés információ birtokában, évenként döntenek el a vetésterületek nagyságát.

A termelés összehangolatlansága tehát olyan túltermelési periódusokat idézhet elő, amelyek ha rövid távon is, de nagymértékben befolyásolhatják az értékesítési lehetőségeit és feltételeit.

Ezt a körülményt is figyelembe véve a külkereskedelemnek az alábbi két fontos tényezővel kell számolnia, amikor a termékcsoport exportjának növelését tűzi ki célul:

— A világ gyógynövény és illóolaj termelése, illetve forgalma nagyságrendekkel nagyobb mint a hazai export, ezért a magyar áru a piac alakításában nem játszik lényeges szerepet;

— A világexportból való alacsony részesedés egyben azt is jelenti, hogy piaci korlátok a rendelkezésre álló áru biztonságos eladását elvileg nem veszélyeztetik.

Ugyanakkor az előbbieken jelzett túltermelési periódusok időszakonként egyes termékeknek okozhatnak értékesítési problémát. A feldolgozási vertikum kiépítése, — lehetőséget nyújtva az exportpaletta rugalmas változtatására — csökkentheti ezt a veszélyt.

A túltermelési periódusok hatása bizonyos fokig kivédhető a minőségi romlás nélkül tárolható cikkek raktározásával is. Jelenleg azonban ezt a megoldást nemcsak a raktárkapacitások hiánya hanem a raktározás pénzügyi nehézségei is akadályozzák.

A termelő, ha nem látja biztonságosnak az értékesítést, nem vállalja a ter-

mesztés kockázatát. Éppen ezért a raktározás pénzügyi feltételeinek megteremtése mellett keresni kell azokat a megoldásokat, amelyekkel a külföldi partner is bevonható a kockázatvállalók körébe. Ez történhet hosszulejártú megállapodás létrehozásával, bértermesztéssel — esetleg feldolgozással összekapcsolva — vagy vegyesvállalat létesítésével, (külföldi tőke részvételével).

A feldolgozottságtól függően...

A teljes magyar külkereskedelmi forgalomhoz viszonyítva a gyógynövények és illóolajok exportja nem jelentős. Ennek értékelésekor azonban figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a termékek előállítására nem igényel számottevő tőkés importot.

A termékcsoport közvetlen, dollár elszámolású exportja jelenleg évi 5-6 millió tesz ki, azon gyógyszerek — elsősorban morfin és anyarozsalkaloidok — kozmetikai és élelmiszeripari cikkeké pedig, amelyek alapanyagának döntő hányadát gyógynövények és illóolajok alkotják, további mintegy 15 millió dollárt.

Az exportnövelés mellett nem hanyagolhatók el azok a hazai igények, amelyek részben a gyógynövény termesztés és illóolaj gyártás hiányosságai — pontosabban a megfelelő érdekeltég hiánya — miatt import útján lehet csak kielégíteni. Ez az import, különösen az utóbbi években, ugrásszerűen emelkedett és 1978-ban meghaladta a 6 millió dollárt.

Tovább elemezve a gyógynövények és illóolajok világpiacon sajátosságait, kivételünk realációs megoszlását, megállapítható, hogy a földrajzilag gazdaságos szállítási rádiuszon belül elhelyezkedő piacokon (NSZK, Ausztria, Franciaország, Svájc, Olaszország) a magyar áru részesedése az összes gyógynövény és illóolaj importban nem éri el a 5 százalékot. Az értékesítési lehetőségek meg-

teremtéséért, illetve a piacok megtartásáért — elsősorban a szocialista országokkal — komoly versenyt kell folytatni.

Az export növelésének alapvető feltétele a minőségi igényekhez való fokozottabb alkalmazkodás, ami azt jelenti, hogy a magasabb feldolgozottsági fokot képviselő gyógynövények arányát erőteljesen növelni kell.

Már egy elsődleges, egyszerű feldolgozási manipulációnak is (örlés, vágás) árnövelő hatása van.

Exportunknak jelenleg kb. 45 százalékát alkotják az ilyen vágott, porított, vagy illóolajnak feldolgozott gyógynövények. A feldolgozás révén elérhető többlet devizabevétel, a drog minőségétől, feldolgozhatóságától függően 15-45 százalék között változik.

Érdekes és fontos szerepet töltenek be a gyógynövény exportban a vadontermő gyógynövények. A természetből drogok vásárlását ugyanis az importőrök — a paletta teljesebbé tétele érdekében — a vadontermő gyógynövények szállításával kapcsolják össze. Begyűjtésükkel és feldolgozásukkal kapcsolatos problémákat jól érzékelteti az a tény, hogy bár áranyuk a teljes gyógynövény volumenben belül mindössze 28 százalék, ez mintegy 180-200 növényfajtából tevődik össze. A forgalmazó vállalatok, illetve az exportot bonyolító Medimpex 1975 végén elkészítette a termékcsoport V. ötéves tervének export előirányzatát. Az eddigi forgalom adataiból arra lehet következtetni, hogy ez az előirányzat óvatossággal becsülhető, mivel 1978-ban már az 1980-ra tervezett szinten sikerült az exportot teljesíteni.

Összefoglalásképpen megállapítható, hogy a gyógynövény és illóolaj export növelésére van lehetőség. A többlet ár-alap termeléséhez és értékesítéséhez azonban mielőbb biztosítani kell a szükséges feltételeket.

Ezek a feltételek természetesen nem teremthetők meg egyik napról a másikra. Viszonylag rövid idő alatt elérhető, hogy ennek a termelési ágának a közvetlen exportja megkétszereződjön.

Koltai Pálné

KÖZÉPPONTBAN A TERMELÉKENYSÉG EMELÉSE

A tőkés világgazdasági válság, az olajárrobbanás és számos nyersanyag árának ugrásszerű emelkedése a csehszlovák népgazdaságot is hátrányosan érintette. A külső piacon elszenvedett árvesztés, a tőkés kereskedelem mérlegének romlása kapcsán reflektorfénybe kerültek a gazdálkodás hatékonyságának kérdései, s a népgazdasági tervek megfogalmazásánál, illetve a tervek teljesítésének értékelésénél nagyobb hangsúlyt kap a minőség, a korszerűség, a külső és belső piac igényeinek figyelembevétele. Az iparban ezekhez az elvárásokhoz kapcsolódott meg az eszközökkel és a munkaerővel való takarékoság követelménye is.

Kiapadó munkaerőforrások

A folyó öt éves tervidőszakban a csehszlovák népgazdaság, ezen belül az ipari termelés is szerényebb ütemben fejlődik, mint az évtized előtti felében.

A rendelkezésre álló munkaerőforrások Csehszlovákiában alig bővülnek. 1960 és 1970 között a foglalkoztatottak száma a népgazdaság egészében összesen 16 százalékkal, 1970 és 1977 között pedig mintegy 7 százalékkal növekedett. A hetvenes években azonban még ehhez a csekély létszámbővítéshez is az teremtetett lehetőséget, hogy fokozottan bevonták a termelésbe a nyugdíjasokat. A demográfiai helyzet ismeretében azzal számolnak, hogy a munkaerőgondok csak a nyolcvanas évek végén enyhülnek, amikor munkába áll a hetvenes években születettek népesebb korosztálya.

A munkaerőhelyzet ismeretében természetesen, hogy Csehszlovákiában is döntő szerepet játszik a gazdasági növekedésben a munka termelékenységének fokozása. Az 1966–70-es időszakban a nemzeti jövedelem növekménye még csak 78 százalékkal, 1971–75-ben már 93 százalékkal származott a termelékenység színvonalának emelkedéséből. A folyó öt éves terv 91–93 százalékkal határozta meg a termelékenység hozzájárulásának arányát a nemzeti jövedelem bővüléséhez.

Az iparban a termelékenység növekedése az előző tervidőszakhoz képest mérsékelt, 1971–75 között az 1 foglalkoztatottra jutó termelési volumene évente átlagosan 5,3 százalékkal nőtt. 1976-ban a növekedés 4,9, 1977-ben 4,7 százalékos volt. 1978-ban az első felévben 4,7 százalékos emelkedést értek el, s ennek alapján várható, hogy az éves terv előirányzatát túl fogják teljesíteni.

A jövőben elsősorban azokat az ágazatokat fejlesztik gyorsabban, amelyekben nagyobb hatékonysággal kamatoztathatják az emberi munkát. A távlati terv szerint elsősorban a gépipar és a vegyipar térszerűre törekednek.

A termelékenység, a hatékonyság fokozásával szorosan összefügg a tervezés és a gazdasági irányítás tökéletessége. A CSEK XV. kongresszusán elfogadott irányelvek mind a tervezés minőségének, mind a gazdasági ösztönzők rendszerének továbbfejlesztését tüdöztek célul. A kongresszus óta eltelt időben számos olyan intézkedést vezettek be, melyek az említett célokat szolgálják.

Ösztönzőrendszer finomítása

Az 1981–85-ös tervidőszakra elképzeléseket dolgoznak ki az ösztönzési rendszer tökéletességére, annak ellenére, hogy a vállalatokat a jelenlegi rendszerben rejülő lehetőségekkel sem élnék eléggé. Így például a jutalmazásra, ösztönzésre szánt alapokat is többnyire a bérfejlesztés olyan szerves részének tekintik, melyből minden dolgozózt részesíteni kell, ezért ezek az alapok nem tölthetik be alapvető funkcióikat, a kiemelkedő munkateljesítmény ösztönzését.

A következő öt éves terv gazdaságirányítási rendszerében történő változtatá-

sokat készíti elő az a hároméves kísérlet, amelyet 150 vállalat bevonásával folytatnak. Az említett vállalatoknál a tervelési kritériumának a termelés hatékonyságát tekintik, s az éves eredményekkel szemben nagyobb hangsúlyt kap a minőség és a tevékenység középtávú eredményessége. A termelékenység mérésére az 1 munkásra jutó nettó termék mutatóját használják. A teremtutató új rendszeréhez kapcsolódóan módosították az anyagi ösztönzési alapok képzését is, s új elveket alkalmaznak a vezetői jutalmazásánál. A bérézésnél jobban figyelembe veszik a minőségi és hatékonysági szempontokat, hogy elősegítsék a dolgozók innovációs kedvének növelését. Az eddig eltelt idő még rövid ahhoz, hogy értékelni lehessen az elért eredményeket, az azonban bizonyosra vehető, hogy a pénzügyi és hitelszervezők szerepét tovább erősítik a vállalati gazdálkodás szabályozásában.

A termelékenység növelésének feltétele, hogy folyamatosan korszerűsítsék az ipari állóeszköz-állományát. Csehszlovákiában 1971 és 1975 között az egy munkásra jutó termelőeszköz értéke 23 százalékkal nőtt, míg 1966–70-ben csak 14 százalékkal. A termelékenység színvonalra gyakorolt pozitív hatása mellett azonban ez a folyamat a termelés beruházási igényességét is fokozta. Miközben a termelékenység gyorsan növekedett, nem volt kielégítő a termékek minősége, választéka, lemaradás jelentkezett a világpiaci versenyképességben. Emellett a munkaerőhiány és részben a vállalatok keltelemérőtlensége hiánya folytán a korszerű gépek és berendezések kihasználása is kedvezőtlenül alakult.

Sokoldalú intézkedések

Ezért a folyó öt éves tervidőszakban az említett hiányosságok megoldását tekintik elsőlegesen, s az arányosság és az egységsúly követelményének adtak prioritást a dinamizálás szemében. Így került sor a beruházások korlátozására is. A beruházási ütem lassulása miatt kevésbé lehet növelni a termelékenységet az új termelési eszközök alkalmazása útján. A termelés racionalizálásában, a kisebb beruházással megvalósítható korszerűsítésben, a tudományos munkaszervezés vívmányainak alkalmazásában rejlik lehetőségeket viszont a vállalatok nem

A világ kőolajtermelése 1978-ban

A világ kőolajtermelése 1978-ban csak kismértékben, 0,2 százalékkal nőtt. Az előző években 3,4, illetve 3,4 százalékos volt a növekedés. 1978. évi termelés 8,6 százalékkal haladta meg 1973. az „árrobbanás” előtti év szintjét.

A tavalyi kitermelési adatok eltérő tendenciákat mutatnak. Az egyes országok portok a világ termeléséből eltérően részesedtek a korábbi évekhöz képest. A legfeljebb az OPEC-országok termelésének 6 százalékos csökkenése. Ezzel az OPEC részesedése az 1976. évi 53,5 százalékról kerekken 48 százalékra esett vissza. A oszkenés — a kereslet stagnálása mellett — összefügg azzal, hogy Alaszkában, az Északi-tengeren és Mexikóban a kitermelés jelentősen nőtt.

Az OPEC-országok között is jelentős eltéréseket mutatkoznak. Egyes országok növelték a kitermelést. Így például Kuvait 10,7 százalékkal, Katar 11,8 százalékkal, Dubai 12,8 százalékkal, Algéria 8 százalékkal. Száúd-Arábiában, amely a világ legnagyobb olajexportáló országa, a termelés egy év alatt 11 százalékkal csökkent. Így olyan országok termelését emelkedett mintegy 8 százalékkal, amelyek

használják ki eléggé, s elmarad a tervezettől a tudományos-technikai forradalom eredményeinek a gyakorlatban való alkalmazása is.

A termelési szerkezet oldaláról középtávra kedvezőtlenül befolyásolja az ipar egészének termelékenységét, hogy a külgazdasági egyensúly érdekében olyan ágazatokat is fejlesztieni kell, melyek viszonylag gyengébb hatékonyságúak, viszont importmegtakarítást tesznek lehetővé.

A jelenlegi helyzetben főként a meglévő eszközök jobb kihasználását, a szervezési javítását kívánják ösztönözni, s a gazdaságirányítási és szervezési rendszerben hozott változtatások is ebben az irányban hatnak. Ezek közül figyelmet érdemel, hogy a korábbián átfogóbb a tudományos kutatás és a technika fejlesztésének a tervezése. Bevezették az új termékek és technológiák tervezését, új termelői árendszert alkalmazására került sor. A felsorolt intézkedések közöttve mind a társadalmi munka termelékenységének növelését is szolgálják. Ebben az irányban hat a vállalati jövedelemszabályozás néhány új eleme is. Így 1978. január 1-től többek között megszüntették a bértömeg utáni adózást és helyette a munkaerő utáni befizetés rendszerét vezették be. E döntést megelőzően 1972-től 23 vállalatnál kísérletet folytattak azzal a céllal, hogy megvizsgálják, miként lehetséges ösztönözni a vállalatokat a termelékenység fokozására, nagyarányú bérfejlesztés nélkül. (A vállalatok a munkaerő utáni adót dolgozónként fix összegben, de évről évre emelkedő összegben fizették. A létszámcsökkenésből származó befizetés-megtakarítást átvihették a bér-alapba.) E vállalatoknál csökkenő létszámmal a munkatermelékenység gyorsabb növekedett, mint az egész iparban, ahol a nettó termelés növekedése öt év alatt 90 százalékkal származott a munkatermelékenységéből. A kísérletbe bevont vállalatoknál a termelés növekedését kiértékelt a termelékenység emeléseivel érte el.

A jelzett problémák ellenére is figyelemre méltó a fejlődés, melynek eredményeként a csehszlovák ipari termelékenységi színvonalra közelebb került a fejlett tőkésországokéhoz. A csehszlovák ipari termelékenysége körülbelül azonos az osztrák és az angol ipari színvonalával, s mintegy 35 százalékkal alacsonyabb, mint az NSZK iparáé.

Dr. Tóth Judit

A világ kőolajtermelése 1976–78-ban (1000 t-ban)			
	1976.	1977.	1978*
Összesen	2 937 210	3 048 762	3 053 700
Ebből:			
Szovjetunió	520 000	530 000	572 500
USA	434 963	457 119	485 000
Száúd-Arábia	428 800	458 450	410 000
Irán	293 951	282 224	255 000
Kuvait	100 134	99 412	110 000
Venezuela	118 326	116 605	108 000
Kínai Népköztársaság	87 000	94 000	105 000
Nigéria	102 302	103 301	95 000
Líbia	91 859	99 540	95 000
Indonézia	78 822	83 772	82 000
Abu Dabi	26 334	29 797	29 000
Kanada	20 774	21 203	20 000
Mexikó	47 139	53 797	63 000
Algéria	53 525	54 623	59 000
Nagy-Britannia	12 036	37 879	53 500

Kelet–nyugati kereskedelem — amerikai szemmel*

A háború után a Kelet-Európával létesített kapcsolatokat amerikai részről a számos kormányzati szigorú korlátozó intézkedés, valamint a kereskedelmi, illetve beruházási tevékenységnek kerület nyújtó együttműködési formák hiánya egyaránt gátolta. Az utóbbi években e korlátozókat részben megszüntették és a kereskedelem, továbbá a tőkeáramlás jelentősen meglétkült, bár végeredményben még most sem ér el magas szintet. A rendelkezésre álló élő munka, anyagi-javak és a tőke felhasználására vonatkozó komparatív előnyök elmélete is a gazdasági kapcsolatok kiszélesítése mellett szól. Az, hogy e lehetőségeinkkel mennyiben élünk, fontos tényezője lesz a nemzetközi gazdasági haladásnak, csakúgy, mint a világ iparban és társadalmi stabilitásának. Tapasztalatom, amelyeket mind a Pénzügyi Minisztérium gazdaságpolitikai államtitkár-helyettese és mint az ENSZ egyetemes gazdasági tanácsadójának az NDK-ban, Magyarországon, Lengyelországban, Romániában, Csehszlovákiában és Szovjetunióban tett látogatásaim során szerevet, különösképpen érdekeltek tesznek engem e kérdésekben.

Kereskedelem

a szocialista országokkal

Az Egyesült Államok Bulgáriába, Csehszlovákiába, Lengyelországba, Magyarországra, az NDK-ba, Romániába és a Szovjetunióba irányuló kivitelre az 1976-os 4,1 milliárdról 1977-re 2,9 milliárd dollárra esett vissza, és ez az amerikai vállalatok összkivitelének csupán töredéke. Hasonlóképpen alakult az Egyesült Államok behozatala ezekből az országokból; az 1976-os 875 millió dollárú mindössze 1,1 milliárdra emelkedett, s ez az ösztönzők pusztán elenyésző része. Mindezek ellenére, a termékek egészében véve fejlődött az elmúlt években, és amint azt az alábbi táblázat mutatja, az Egyesült Államok kereskedelmi mérlegének többlete ebben a viszonylatban évről évre gyarapodott.

Év	Az Egyesült Államok és a Kelet-Európai szocialista országok kereskedelmi forgalmának alakulása 1968–1977 között (millió dollárban)		
	az USA exportja Kelet-Európa felé	az USA importja Kelet-Európa felől	az USA kereskedelmi mérlege
1968	239	205	34
1969	267	199	68
1970	282	218	164
1971	420	225	195
1972	500	363	537
1973	2047	601	1446
1974	1727	977	750
1975	3249	754	2515
1976	4101	875	3226
1977	2913	1127	1786

Forrás: Az Egyesült Államok Kereskedelmi Minisztériuma Gazdasági Elemzések Irodája, Survey of Current Business, 1978. június (2. sz. táblázat, 21. o.).

1960-ban a Kelet-Európa és az Egyesült Államok közti kereskedelmi forgalom értéke csupán 273 millió dollár volt. 1971-re a kétirányú árucserre még mindig csak 645 milliót tett ki. 1972-től kezdődően a kereskedelem viszonylagosan gyors fellendülésnek lehettünk tanúi; 1973 és 1976 között a forgalmi érték csaknem megkétszereződött; a Kelet-Európába irányuló amerikai export 2 milliárdról 4 milliárdra szokott fel és az amerikai import is nőtt. Ebben az időszakban az Egyesült Államok kereskedelmi mérlege amerikai szemszögből kedvezően alakult, 1976-ban 3 milliárd dolláros többletet ért el. Az 1977-re vonatkozó becslés értéket az amerikai export jelentős csökkenését jelzik, miközben a Kelet-Európából való behozatal lényeges növekedésével számolnak. Azt, hogy ezek az adatok tartós változás előjelei-e, ma még nem tudhatjuk.

Az export és az import összetétele ágazatonként igen eltérő. Az Egyesült Államok Kelet-Európába irányuló kivitelének mintegy kétharmadát a mezőgazdasági termékek alkotják. A technikai jellegű gyártmányok, mint például a gépek, szállítóeszközök és berendezések, az öszezportnak mintegy az egyötödét adják. Az egyéb feldolgozóipari termékek és más cikkek teszik ki a fennmaradó kis hányadot. Ami az importot illeti, az Egyesült Államok nagyrészt feldolgozó-

* Az „USA” című kiadványban megjelent cikk alapján.

ipari termékeket vásárol, és ez kelet-európai ösztönzőnknek mintegy a fele; továbbá mezőgazdasági termékeket is hozunk be mintegy egynegyed részben.

A vizsgált hét ország közül a Szovjetunió jelenti a legnagyobb felvevőpiacot, de Lengyelország is számottevő kereskedelmi partnerünké fejlődött, és a Romániával kötött üzletek volumene is jelentősen nőtt az utóbbi években. A kelet-európai szocialista országok közül Lengyelországtól legjobbat az Egyesült Államokba, de Románia kivételével gyorsan emelkedett ugyanabban az időszakban. Ezek a statisztikai adatok az Egyesült Államok kereskedelempolitikai törvényhozatalának hatását tükrözik, amely 1960-ban Lengyelországra, 1975-ben pedig Romániára terjesztette ki a legnagyobb kedvezményt elvét. Ennek fényében érdekes lesz figyelemmel kísérni az 1978 júliusában az Egyesült Államok és Magyarország között megkötött hasonló kereskedelmi egyezmény jövőbeli határát.

Az egyik figyelemre méltó fejlemény az úgyszóval „kapcsolt cikkek” egyezmény előterbe kerülése. E szerződések keretében Kelet-Európából származó termékek megvásárlásából származó valutavételét a szocialista országok közvetlenül fordíthatják tőkés importjuk fedezésére. A nyersanyag- és félkésztermékek behozatala ezekből az országokból például eredetileg amerikai termékek vásárlására vonatkozó hitelek kiegyenlítésére szolgál. Hasonlóak azok az egyezmények is, amelyek keretében egy amerikai cég kelet-európai termékek megvételére szerződik az általa exportált gyártmányok értékének meghatározott hányadának. A harmadik változat az a megállapodás, amelyeknek értelmében az amerikai vállalatok kivitelük bizonyos százalékának ellenértékéért a Kelet-Európának eladott berendezéseken készült termékeket fogadnak el.

Ezek az egyezmények lehetőséget teremtenek arra, hogy a partnerországok áthidalják valutáris gondjait és ugyanakkor növeljék termelési kapacitásukat és kivitelüket. Legtöbbjük feldolgozóipari termékre vagy félkész termékekre vonatkozik, bár Lengyelország újabbban a természeti erőforrások kiaknázásával kapcsolatos ilyen jellegű egyezményt is kötött. Jó példa a Lipe-Rollway szerződés. Ennek keretében az Egyesült Államok Export-Import Bankja (U. S. Export-Import Bank) 13 millió dolláros kölcsönt nyújt Romániának egy 24 millió dollár értékű berendezés megvásárlására. A Lipe-Rollway amerikai cég vállalta, hogy hét éven belül legalább 31 millió dollár értékben vásárol különleges görög csapágyakat és azokat az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában értékesíti.

Termelési

kooperációs egyezmények

Az utóbbi években az Egyesült Államok és Kelet-Európa szocialista országai között az együttműködés új formáit alakították ki az úgyszóval termelési kooperációs szerződések. Ezek többnyire hosszú távú, öt-tíz évre szóló megállapodások, amelyek a termékek és szolgáltatások — technológiák, teljes üzemek, berendezések, licenckék, közös kutatás-fejlesztési programok, marketing és vezetési-irányítási módszerek — cseréjét szabályozzák, valamint előirányzatokat tartalmaznak a termékek értékesítésére. A részvétel mértéke államokként változik, a legjelentősebb érdeklődést Lengyelország, Magyarország, továbbá Románia mutatja.

A további kibontakozás fő akadályai az, hogy az amerikai vállalatok csak jóval nyugat-európai versenyjáratok után jelentkezik ezekben a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigorú amerikai exportellenőrzés és egyes esetekben a legnagyobb kedvezmény hiánya is. Ennek ellenére néhány területen gyors eredmények mutatkoznak. Példáulként említhetjük az amerikai vállalatok és Lengyelország közötti egyezményeket, amelyek keretében a piacokon, tevékenységüket pedig gátolja a viszonylag szigor

Vas-, fém- és műanyagcikkek gyártására ötéves szerződést kötünk

AZ ANYAGBESZERZÉSHEZ SEGÍTSÉGET NYÚJTUNK. RUGALMAS ARMEGALLAPÍTÁS.

VASÉRT VÁLLALAT
Budapest VIII., Üllői út 32. I. 14.
Termelési csoport,
hétfőn, szerdán és pénteken
8-tól 16 óráig.

MEGVÉTELRE KERESÜNK

vállalati vagy szövetkezeti tulajdonban levő, minimum 25 férőhelyes vagy üdülőnek alkalmas épületet a Balaton mellett. Vízparti előnyben.
Ugyintéző: Eppel Lászlóné.
Telefon: 120-231.

ÜDÜLŐT

A FŐVÁROSI TAKARÍTÓ VÁLLALAT

Budapest, Thaly Kálmán u. 18. 1095

SZOLGÁLTATÁSAI

KORSZERŰ SZÖNYEG-, SZÖNYEGPADLÓ- ÉS BŰTORKARPIT-TISZTÍTÁS FOLTELTÁVOLÍTÁSSAL

Szőnyeg- és szőnyegpadló tisztítása négyzetméterenként 8 Ft-ért, bútorkarpi tisztítása négyzetméterenként 8,50 Ft-ért.

PARKETTACSISZOLÁS, LAKKOZÁS, SZÖNYEGPADLÓ FEKTETÉSE
Parkettacsiszolás és lakkozás négyzetméterenként 60 Ft-ért, szőnyegpadló fektetése négyzetméterenként 104 Ft-ért.

KORSZERŰ, HATEKONY ROVARIRTÁS, FERTŐTLENÍTÉS az egészségre ártalmatlan, szelektív hatású irtószerekkel. (Svábogár, csótány, poloska és egér irtása)
Gázotlással köbméterenként 0,80 Ft-ért, permetezéssel négyzetméterenként 1,30-2,80 Ft-ért. (Permetezésnél csak az alapterületet mérjük fel.)



Megrendelések felvétele:
Fővárosi Takarító Vállalat
Kereskedelmi Kirendeltség
Budapest VIII., József krt. 49.
Tel.: 341-371, 141-947.

FEUER ISTVAN-PASZTOR GYULA-SIMONGATI GYÖZŐ:

FALFESTÉKEK, HOMLOKZATFESTÉKEK

Az utóbbi időben nagymértékben elterjedt a műanyag alapú falfestékek és homlokzati festékek alkalmazása belső lakóhelyiségek, illetve homlokzati felületek festésére.

A BUDALAKK vezető szerepet játszik a műanyag alapú falfestékek gyártásában. Ezért indokoltnak látszott, hogy a vállalat tájékozottabb az építőiparban dolgozó felhasználóit - fejlesztőmérnököket, tervezőket, technológusokat és építésvezetőket - ezeknek a termékeknek a tulajdonságairól és felhasználási módjairól.

Fontosnak tartjuk: a felhasználó feleletet kapjon arra, hogy egy adott speciális alkalmazási területen melyik falfestékkel, illetve homlokzati festékkel, és milyen alkalmazási módszerrel érheti el a legkedvezőbb eredményt.

A könyv ezenkívül rövid felvilágosítást ad a falfestékek vegyi összetételéről, a felhordó-berendezésekről és a leggyakrabban előforduló festési hibákról és kiküszöbölési módjairól.

A könyv a Szabványboltban (Budapest V., Szt. István tér 4.) megvásárolható. Ára: 36 Ft.



Szabad kapacitás ★ Szabad kapacitás ★ Szabad kapacitás

Hajdúnánáson

működő szemecseszóró berendezésünkkel

azonnali határidőre vállaljuk

800 mm-es görgősasztalon szállítható lemez- és profilanyagok, valamint hegesztett acélszerkezetek

revétlenítését és rozsdamentesítését

Kivánságra elvégezzük a kezelt anyagok korrózióvédelmét is.

Átértesíthető keresztmetszet: 2000 mm x 500 mm
A profilanyagok teríthető szélessége: 2000 mm
A görgősasztal terhelhetősége: 500 kp/m



Felvilágosítás:

SZELLŐZŐ MŰVEK

2. gyáregysége - HAJDÚNÁNAS
Telefon: Hajdúnánás 115. - Telex: 072364.

Szabad kapacitás ★ Szabad kapacitás ★ Szabad kapacitás

ELADÓ

egy üzemképes

IKARUS 311-ES TÍPUSÚ

36 személyes

AUTÓBUSZ

Ár: meg egyezés szerint.

Érdeklődni lehet:

HAJDÚSZOBOSZLÓ,

BOCSKAI HTSZ

Hajdúszoboszló, Jókai sor 12-15.

Telefon: 60-438.

MEGVÉTELRE KERESÜNK

ASCOTA 170-ES

KÖNYVELŐGÉPET

GABONAFORGALMI VÁLLALAT

Veszprém,

Pf.: 1.

Vállalati üdülőnek, horgásztanyának is alkalmas, VIZPARTI NYARALÓ a soroksári Duna-ágban ELADÓ
Budapest XX., Horgászpárt 65.
Tel.: 274-912,
17 és 19 óra között.

100-200 m²-es

RAKTÁRHELYISÉGET KERESÜNK

A XII. kerületben,

A LÉKAI TÉR KÖZELÉBEN

Dr. Giczi,

Telefon: 110-438.

A KGST-országok kölcsönös árucseré- forgalmának egyik főszereplője a gépek, gépi berendezések, szállítóeszközök áru- fősopart, amelynek részesedése a teljes forgalomban megközelíti a 40 százalékot. A tagországok gépipportszükségletek mintegy kétharmadát a kölcsönös szállí- tások fedezik.

A gépkereskedelem jelentőségét és szep- repét más nézőpontból az is hangsú- lyozza, hogy a KGST-országok népgazda- sági beruházásainak gépi hányada 40-50 százalék közötti, s ez utóbbinak mintegy harmadát a tagországokból importált be- rendezések alkotják. Ezek az arányok már hosszabb ideje jellemzők, ami azt valószínűsíti, hogy a termelői szférában működő gépi állóeszköz-állományban is ehhez hasonló lehet a többi KGST-or- szágból származó gépek, technológiai be- rendezések, szállítóeszközök részesedése.

A gépkereskedelem szerepének értéke- lésekor azt is figyelembe kell venni, hogy a KGST-országok jelentős mennyiségben szállítanak egymásnak gépipari tartós fo- gyszási cikkekkel - személygépkocsikat, villamosháztartási berendezéseket stb. -, a tartós fogyasztási cikkek állományában tehát ugyancsak számottevő a többi KGST-országban gyártott termékek ará- nya.

Normatív okmányok

A nemzetközi gépkereskedelemnek szerves tartozéka a műszaki kiszolgálás. A KGST-országok gépkereskedelmé- rövid- és hosszabb időszakok tükrében egy- aránt gyors ütemben fejlődött. 1966-1970 időszakában a KGST-n belül gépxport 16,7 milliárd rubel értékű volt, 1971-1975 időszakában 29 milliárd rubel, a jelen- legi tervidőszakban pedig várhatóan meghaladja a 45 milliárd rubel értékét. A gépkereskedelem dinamikus fejlődésé- vel mindmáig nem tartott lépést a mű- szaki kiszolgálás, noha annak kiépítését, korszerűsítését - a gépxport kereske- delmi jogi normáinak rögzítését és szorgi- rítását - a KGST különböző szervei, mindenekelőtt a Külkereskedelmi Állan- dó Bizottság, több ízben napirendre tűzte. 1962-ben dolgozták ki az „Általános sze- relési feltételek”-et és a „Műszaki szol- gáltatások általános feltételei”-it, amely- lyeknek követelményrendszere viszony- lag mérsékelt volt, s ezért inkább a ki- alakult helyzetet konzerválta. (A szállí- tók a műszaki szolgálat megszervezése helyett a jótállási kötelezettséget áren- gedménnyel váltották meg, a partnerek műszaki szolgáltatásra csak elvettve kö- töttek szerződést. A szállítók ugyan ily módon mentesültek a garanciális kötele- zettségtől, viszont nem szerezhettek in- formációt arról, hogyan váltak be gé- peik és berendezéseik, milyenek voltak a műszaki tapasztalatok, milyen típusú hi- bák jelentkeztek a használat során.)

A Komplex Program előírta a műszaki szolgálat feltételeinek tökéletesítését. Ere- re 1973-ban került sor, amikor új jogi sza- bályozták a szerelés, a műszaki szolgál- lás feltételeit, továbbá megállapították az alkatrészellátás általános elveit. Az el- fogadott normatív okmányok kimondot- ták: a műszaki szolgálatot az eladó aján- lata alapján és a vevő országának előír- saival összhangban kell megszervezni; a gépek és berendezések folyamatos üze- meltetéséhez szükséges tartalékalaktrész- szállítás az eladó kötelezettsége, akinek emellett gondoskodnia kell a műszaki szolgálatot ellátó szakemberek oktatásá- ról és továbbképzéséről; az eladó mind a jótállási időtartama alatt, mind azt kö- vetően köteles szakembereit kiküldeni olyan javítások elvégzésére, amelyeket a vevő országában működő szervizek nem tudnak elvégezni. A műszaki kiszolgálás jogi normái szabályozták a garanciameg- váltás módjait, továbbá kimondották, hogy a tömeges meghibásodás esetén az eladónak meg kell térítenie a garanciális árengedményt meghaladó költségeket is.

A műszaki kiszolgálás hálózatának ki- építése és fejlesztése az exportáló válla- latok feladata, az ehhez szükséges anyagi eszközöket az ipar és a külkereskedelmi vállalatok együttműködve biztosítják. Ma- gyarország a Szovjetunióval és Lengyel- országgal kormány-, az NDK-val, Cseh- szlovákiával, Bulgáriával és Romániával pedig tárcaközi megállapodásokat kötött a műszaki kiszolgálás fejlesztésében való együttműködésre. E megállapodások fi- gyelmebevetelével a külkereskedelmi mi- nisztériumok és az érdekeltektől szakminis- tériumok - a vállalatok bevonásával - időről időre értékelik a műszaki kiszul- gálási helyzetet, meghatározzák a fejleszt-ési intézkedéseket.

MŰSZAKI KISZOLGÁLÁS

A fejlett gépkereskedelemhez tartozik...

rendkívül hiányos, nem biztosítja az üze- meltetés folyamatosságát. Különösképp rossz a szerszám-, a textilipari és az épí- tőipari gépek alkatrészellátása. Az alkat- részellátás és a javítás szempontjából kri- tikus termék néhány mosógép-, rádió- és mágneofon típus. Hiányos a személy- és tehergépkocsi alkatrészellátása, a mező- gazdasági és könnyűipari gépek garanciá- lis javítása. A mezőgazdasági és építő- ipari gépeknél a szerelési és használati utasítás, a közúti járműveknél a megbíz- ható alkatrész-katalógus hiánya okoz gondot. Az új termékek bevezetését - és a kapcsolódó műszaki kiszolgálás meg- szervezését - a tesztvizsgálatokhoz szük- séges mintagépek, illetve járművek, tová- bbbá az alkatrész-felhasználási normák hiánya lassítja.

Kereskedelmi szolgáltatások

A gépxporthoz és -importhoz kapoco- kedelmének fejlődési ütemét egyrészt a sokoldalú tervezettség, másrészt a szakosítási megállapodások és a hosszú lejáratú külkereskedelmi megállapodások egy-egy tervidőszak egészére meghatározzák. A gépxport lehetőségeinek realizá- lását azonban erőteljesen befolyásolja a műszaki kiszolgálás helyzete, színvonala. Érzékelhető az a tendencia, hogy a tag- országok a késztermékek átvételét a meg- felelő volumenű tartalékalaktrész-ellátás- hoz kapcsolják. A különböző kormány- zati szervek az elmúlt esztendőben több ízben vizsgálták a pótlaktrész-ellátás, il- letve az igények kielégítésének helyzetét, lehetőségeit. Napirenden szerepelt az autóbúszexport növelését segítő szerviz- tevékenység fejlesztése is.

Általánosítható az a tapasztalat is, hogy az export termékeket előállító gépipari vállalatok - bármilyen a termelés és a külkereskedelm kapcsolata az egyes tag- országokban - a műszaki kiszolgálás ki- építését és fenntartását többletterhek tekintik. A gépipari vállalatok fejlesztés- seket, kapacitásbővítéseket, növekvő gép- exportot terveznek, de ennek műszaki ki- szolgálási vonatát, a műszaki szolgáltatá- sok arányos fejlesztését mellőzik. (Való- sánítható, hogy ezért nemesak a tag- országok gépxportja és -exportáló válla- latali hibázthatók, hanem az ágazati és

egy-egy területen - például a közúti járműveknél - javult a szocialista or- szágekban üzemelő magyar termékek pótlaktrész-ellátása is. Az utóbbi két évben a gépek és berendezések KGST-országok- ba történő exportja 19, illetve 20 száza- lékkel nőtt, ugyanezekben az esztendő- kben az alkatrészszállítások 31, illetve 32 százalékkal emelkedtek, jelentősen meg- haladták a hosszú lejáratú megállapodá- sokban szereplő volumeneket. További pozitívum: bővült a garanciális és kon- szignációs raktárak hálózata s újabb ok- tató állomások is létesültek. Ugyanakkor igen sok magyar gépipari exporttermék tartalékalaktrész-ellátása nem kielégítő, a vevőszolgálat eredményes munkáját do- kumentációk hiánya hátráltatja, s a gyár- tóvállalatok nem rendelkeznek elegendő márkaszervizzel.

Kevés az alkatrész

A Magyarország által vásárolt KGST- gyártmányok kereskedelmi szolgálatá- sának helyzete - a javuló tendencia el- lenére - egyes területeken továbbra is

Budapest I. vagy II. kerületében jól megközelíthető közműhálózattal kiépített (víz, csatorna, villany)

kb. 60 m²-es helyiséget keresünk

MAGYAR HIRDETŐ
Közterületi és termelési osztály
Budapest V., Alpári Gyula u. 13.

népgazdasági szintű tervezés és irányítás is, amely ugyancsak figyelmen kívül hagyja, hogy a fejlett gépkereskede- lem nélkülözhetetlen feltétele és tarto- zéka a gépxportnál is gyorsabb ütemben fejlődő háttérpar és a műszaki kiszul- gálás.)

A KGST-országok kölcsönös gépkere- kedelmében a műszaki kiszolgálás hang- súlya jelenleg a garanciális időszak he- lyeződik. Természetesen valamennyi tag- ország egyidejűleg exportőr és importőr. A KGST-országokból származó gépipari termékek felhasználói abban érdekeltek, hogy az eladó szolgáltatásai a garanciát követő időszakra is kiterjedjenek; az el- adó vállalja és végzeze a komplett beren- dezések s a különféle gépek, járművek nagyjavítását, illetve ahhoz megfelelő segítséget adjon. (Vagyis: egyazon orszá- gon belül is ütköznek a gépxportőrök és -importőrök nézetei és érdekei; az ex- portra termelő gépipari vállalat a mű- szaki kiszolgálást csak a garanciális idő- szakra kívánja vállalni, a felhasználó válla- latok viszont tulajdonképpen a selejte- zésig szeretnék igénybe venni az eladó szolgáltatásait.)

Ajánlások

A tagországok műszaki kiszolgálással kapcsolatos tapasztalatainak - s részben kívánságainak - figyelembevételével a Külkereskedelmi Állandó Bizottság ja- vaslatot, ajánlásokat dolgozott ki a gépék és berendezések szerviz- és alkatrészellá- tásának javítására. A javaslatot a KGST VB legutóbbi ülésén a tagországok elfo- gadták. Az ajánlások között szerepel: a gépxport műszaki kiszolgálásának szük- ségleteit a tagországok egyrészt a terve- zésnél, másrészt a hosszú lejáratú megá- llapodások megkötésekor vegyék figye- lembe, gondoskodjanak annak finanszí- rozási lehetőségeiről. A műszaki kiszul- gálás fejlesztésére a KGST műszaki köz- pontok létrehozását javasolja a tagor- szágnak. (A Szovjetunió rövidesen Mű- szaki Központot létesít Magyarországon a gépjárművek, traktorok, mezőgazdasági és ütéptítő gépek, valamint a televízió- készülékek műszaki kiszolgálási rendszere- nek javítására.)

Féltreértésük elkerülése: nem egyez- tetett intézkedésekről, kötelezettségekről, csupán ajánlásokról van szó, amelyek a megoldás lehetséges módjait vázolják. Ajánlásokról lévén szó, azt sem lehet elő- jelezni, hogy az egyes tagországok a ja- vaslatokból mit és mennyit valósítsanak meg az elkövetkező években. Az azon- ban bizonyos, hogy a műszaki kiszul- gálás volumene és színvonala mindig - a múltban is, ma is - jócskán elmaradt a kölcsönös gépkereskedelem fejlettségétől s ha nem zárkózik fel ahhoz, előbb-utóbb a kölcsönös gépkereskedelem fejlődését fogja gátolni.

(g. i.)

KGST-HÍREK

A magyar-szovjet áru- cseré-forgalom az idén to- vább növekszik, s az elő- írányzat szerint csaknem 8 százalékkal haladja meg az 1978. évi forgalmat. En- nél is dinamikusabban, 11,2 százalékkal bővül a magyar import, főként a földgázszállítások jelentős növelésével. A KGST-or- szágek közös beruházásá- ban épített urenburgi föld- gázvezeték üzembe helye- zésének eredményeként ugyanis ebben az évben mintegy 2,5-szer annyi föld- gázt kaptunk, mint 1978- ban.

Szovjet importunk két- harmada energiahordozó, nyersanyag- és félkészter- mék. Összesen 6 milliárd kilowattóra áramot kapunk a Szovjetunióból, köolajból 7,3 közből és kocszából 1,1 millió tonnát. Feldol- gozóiparunk alapvető alap- anyag-ellátását segíti, hogy a Szovjetunióból az idén egybe- került 650 ezer tonna hengereltáru, 100 ezer tonna alumíniumot, 37 ezer tonna különféle szí- nek. A magyar gépxport- ban jelentős tétel, hogy 6

millió rubelért kohászati berendezéseket, közúti iv- kemencéket, 8 millióért üszódarukat szállítottunk. Bő- vül a számítástechnikai be- rendezések kölcsönös for- galma is. Romániából 2,5 millió rubelért importá- lunk, s a magyar üzemek pedig 1,5 millió rubel ér- tékű exporttermékeket szállítanak ilyen cikkekkel.

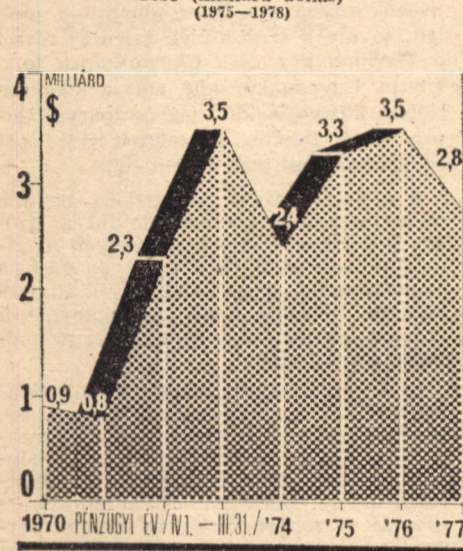
Bővül a magyar-NDK mezőgépgyártási kooperá- ció, mert az idén a Szci- noki MEZŐGÉP Vállalat a már hagyományos kuko- rica betakarító adaptere- ken kívül a silózó- és rend- felszedő gépekhez is szállít részegységeket az NDK- beli Fortschritt Kombinát- román fél az idén 1980 va- nán. A mezőgépgyártási kooperáció kibővítésében érintett alapegék, illetve a komplett adapterek gyár- tását már mindkét partner megkezdte. Egyébként a kooperáció alapján a múlt évben az E-295-ös kuko- ricabetakarító kombájhoz 350 adaptert készítettek Magyarországon, s az ex- port értéke meghaladta a 200 millió forintot.

Japán külföldi tőkeberuházásai

Japán külföldi beruházásai a legutóbbi pénzügyi évben (1977. április 1-től 1978. március 31-ig) 2,8 milliárd dollárt értek ki. Ez az összes külföldi beruházások értéke 22 milliárd dollár felé emelkedett. Ez az összeg még mindig elmarad az Egyesült Államok és néhány nyugat-európai tőkésország hasonló adataitól.

Japán 1965-től kezdte el a nagyobb arányú külföldi tőkekihelyezést. Azóta folyamatosan nő a külföldi beruházások száma és értéke. A tőkeexportot a japán kereskedőházak egyesült államokbeli leányvállalatok kísérik el. A kereskedőházak (mint például a Mitsubishi, a Marubeni, Sumitomo stb.) azóta is meghatározó szerepet játszanak Japán külföldi beruházásaiban.

Japán külföldi beruházásainak éves növekedése (milliárd dollár) (1975-1978)



Az 1977-78-as pénzügyi évben mintegy 20 százalékkal csökkent a külföldi tőkeberuházások értéke. Ennek fő okát a vállalatok óvatosságát beruházási politikájában kell keresnünk, amivel az egyre inkább elhúzódozó gazdasági stagnálásra reagáltak. A korábban igen aktív textilipari vállalatok például, amelyek az előző évtizedben szilárdan megvetették lábukat Délkelet-Ázsiában több országban és más fejlődő országokban, most tartózkodtak újabb jelentős eszközök befektetésétől.

TANÁCSKOZÁS GENFBEN

A technológiai eredmények átadása

A fejlődő országok körében erősödik az a törekvés, hogy a fejlett technológiai hagyományok vásárlási és alkalmazási körülményeit módosítsák. A fejlődő világ részaránya az összes kutatásban mindössze két százalék. A fejlett tőkésországokban viszont az összes vállalati kutatási-fejlesztési ráfordítások már mintegy 60 százalékát költik el a tőkésországi multinacionális vállalatok. Fontos jellemzője a K+F ráfordítások 91 százalékát az Egyesült Államok monopolizálja az anyavállalat koncentrációját, tehát a technológia adaptálásában még leányvállalatok kezét is megkötik.

A harmadik világ országai a transzfernek az a multinacionális vállalaton belüli formáját tartják a legkedvezőbbnek, mert a fogadó országban semmi beleszólás nincs a technológia és a termék módosításába. (A más feltételek mellett licenccé know-how-vétel, a szabadalmi jog átvétele — a fejlődő országok törekvése ellenére — egy évtized alatt az USA technológia forgalmában 40-ről 25 százalékra csökkent.)

A technológia felhasználója azonban még ebben az esetben sem rendelkezik szabadon a technológia adás-vétel szerződésben az eladó, a piaci érdekeinek megfelelően rendszerint korlátozott a technikai eljárás felhasználásának módját és időtartamát, kiküti a változtatási és bővítési lehetőségeket, nyersanyag- és alkatrészvásárlási kötelezettséget szab meg, továbbá előírja a termelési és értékesítési feltételeket.

Arról van szó tehát, hogy a fejlődő országoknak nincs módjukban gazdasági helyzetüknek megfelelő technológia ho-

A válaszcésben közrejárított az is, hogy világszerte csökkent a nagy összegű beruházások száma (olajkitermelés, feltárás, finomító kapacitások létesítése stb.).

Fő terület: a fejlődő országok

A japán tőkekihelyezést három legfontosabb célpontja Indonézia, az Egyesült Államok és Brazília. 1976-ban ez a három ország fogadta az összes japán tőkeexport 53,8 százalékát. Az amerikai vagy nyugat-német tőkeexporttal összehasonlítva, a következő lényeges különbségek jellemzők.

A japán tőke nagyjából a fejlődő országok felé irányul. (Az összes külföldi beruházás mintegy 60 százaléka, míg ugyanez az NSZK esetében csupán 22 százalék, az USA esetében pedig 26 százalék.) Leginkább Délkelet-Ázsiát a japánok vadászterületé (az összes kihelyezett tőke 36 százaléka). Ezután Latin-Amerikát követik, 12,1 százalékkal. Különösen figyelemre méltó az utóbbi években a közel-keleti országok részarányának a növekedése.

Szembetűnően nő a fejlett országok részaránya is. Szerecsésében találkoztunk például a külföldi beruházást szívesen fogadó Amerika vállalkozóival a ven felértékelést kihasználó kiváló japán tőkeexportos szándékkal. Megfelelő fogadtatásra találtak a japán beruházók Nyugat-Európában is, ahol a munkanélküliség és a növekvő kereskedelmi deficit készítette elő számukra a talajt.

A fejlett országok részaránya a japán tőkekihelyezéstől mintegy 40 százalékkal (ebből Észak-Amerika 24, Európa 15 százalék).

A japán tőkekihelyezést megközelítőleg azonos stílusú szerepelnek a kitermelő-, a feldolgozóipari és a kereskedelmi jellegű befektetések. Ez azt jelenti, hogy a nyersanyag-kitermelő és kereskedelmi beruházások értéke, összehasonlítva az USA és az NSZK megfelelő adataival, lényegesen nagyobb szerepet kapnak.

A fejlett tőkésországokba irányuló beruházásokban feltűnően alacsony az ipari tőke részaránya. (1976-ig összesen 8,2 százalék, amíg ugyanez az arány az Egyesült Államok külföldi tőkebefektetéseiben 20,2 százalék.) Ennek két fő oka van: a japán vállalatok kevés saját technológiával rendelkeznek és ez kedvezőtlen körülményeket teremt számukra a fejlett országok beruházási piacain; másrészt a japán

bérszínvonal lényegesen alacsonyabb a többi fejlett országhoz.

A kitermelőipar magas részesedését az magyarázza, hogy Japán nyersanyag- és energiahordozó-szükségletei és rendelkezésre álló tartalékai között nagy a mérleglátvány. A bányászati például az összes külföldi befektetés több mint 16 százalékát kapta 1977-ben.

Jövőbeni kilátások

Japán külföldi beruházásai iparágak szerinti megoszlásában is eltérnek a többi fejlett tőkésországtól. A japán feldolgozóipar elsősorban a textil- és vegyipar, a vas- és szénfeldolgozás, valamint a fa- és cellulózfeldolgozást kívánja határain kívül fejleszteni. (Az NSZK és az Egyesült Államok elsősorban a gép- és vegyipari beruházásokban érdeklődtek külföldön.)

Megjegyzendő azonban, hogy 1972 óta a vegy- és gépipar részaránya Japán esetében is fokozatosan nő, tehát a japán ipari tőkeexport struktúrája egyre közelebb a versenytársakéhoz. A vegyipar részesedése évente átlagosan 7,3, a villamosgépgyártásé 4,6, a gépgyártásé pedig 38 százalékkal emelkedik.

A külföldi közvetlen beruházások jelenleg tapasztalható mérséklődése ellenére, a szakértők véleménye szerint hosszú távon Japánnak a világgazdaságba való intenzív bekapcsolódására lehet számítani továbbra is.

A tőkevitel célja a jövőben, hogy a nyersanyag- és energiahordozó-forrásokkal rendelkező fejlődő országokban az igényeket kielégítő feldolgozó kapacitásokat hozzon létre, és egyúttal a fogyasztási cikkek helyi előállításának is megteremtse a szükséges bázisát.

A fejlett országokba irányuló japán tőke nagysága függ Japán és a fejlett országok munkabérei közötti meglévő — egyre csökkenő — különbségtől, a fejlett országok fogadókészségétől (ami az utóbbi években kedvező irányban változott), valamint a yen felértékelése következtében a japán ipari termelés viszonylag meggengyült versenyképességétől.

Nem elhanyagolható szempont a japán tőke számára az sem, hogy a kihelyezésnek révén egyes ágazatokban ily módon áthidalhatja a Közös Piac és más gazdasági csoportosulások regionális vámkorlátait.

Gábor Péter

Interjú D. Gvisianival

„A NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS MINDENKINEK HASZNOS”

A Magyar Kereskedelmi Kamra elnökségének meghívására a múlt héten néhány napig Magyarországon tartózkodott Dzserman Gvisiani, a Szovjetunió Tudományos-Műszaki Állami Bizottságának elnökhelyettese. Találkoztunk a magyar gazdasági élle vezetőivel, valamint előadást tartott a tudományos-technikai forradalom, Budapesti tartózkodása alatt időt szakított arra is, hogy válaszoljon a Figyelő munkatársainak kérdéseire.

● Sikerült-e lerövidíteni a Szovjetunióban a tudományos-műszaki eredmények bevezetéséhez szükséges időt?
— Összességében igen. Az utóbbi évtizedben megfigyelt kedvező folyamat napjainkban is tovább tart, is egyre kevesebb idő telik el — akárcsak az 50-es évektől összehasonlítva is — amíg a tervező-szerkesztő irodákból kiküldött termékek sorozatgyártásra megkezdődik. De néhány konkrét esetet vizsgálva már nem ilyen pozitív a helyzet a többi között azért, mert a rendelkezésre álló termelési potenciál nem minden esetben hasznosítja megfelelően. Ezek mögött gyakran szervezeti hiányosságok húzódnak meg. Nem érnek semmit ugyanis a jól kidolgozott tervek, elképzelések, ha a termelővállalatok képtelenek azokat megvalósítani a megfelelő termelési háttér — a géppark — valamint a műszaki gárda felkészültsége miatt. A vállalatok összehasonlva a Szovjetunióval még nem fejeződött be. Az eddigi tapasztalatok alapján a legelészterületek tönk új forma a tudományos-termelési egyesülés.

● Várható-e a tudományos-műszaki eredmények bevezetésének további gyorsulása és hogyan befolyásolja ez majd az anyag- és energiafelhasználást?
— Úgy ítéljük meg, hogy tovább erősödhet a kutatási eredmények bevezetésére fordított idő. Figyelembe kell azonban venni, hogy nem minden ágazatban minden területen érhetünk el olyan látványos előrelépést, mint eddig. Sőt előfordulhat — különböző okok miatt —, hogy egy-egy új termék termelésének a megkezdése tovább tart majd, mint korábban. Erre már több hazai és külföldi jelzésünk van.

A nyugati országokban egészen az utóbbi évekig 2-3 évenként cseréltek ki a tulajdonosok a személygépkocsijaikat és a gépjárműveknek megfelelően készítették azokat. Ma viszont előfordul, hogy az autók, az traktorok, vagy hasonlóan ideig használják egy-egy gépkocsit és nem egy cég — például a Mercedes — már évtizedben szamol.

A használati idő megnyújtására ösztönöz a világ jelenlegi energia- és nyersanyaghelyzete is. Általános tendencia — és ez a Szovjetunióban is központi téma — a meglévő nyersanyag- és energiaforrások ésszerű felhasználása. E téren nagyon nagy tartalékok vannak. A Szovjetunió egy sor termék — köztük a kőolaj, a szén, a műanyag, az acél stb. — termelésében az első helyen áll de néha még ezekben a termékekben sem tudja maradéktalanul kielégíteni a belső igényeket. Ennek a magyarázata igen egyszerű: a fajlagos felhasználás nálunk magasabb, mint például az Egyesült Államokban.

Ebből adódik egy újabb — igen sürgős — műszaki tudományos feladat: az anyagok, félkésztermékek ésszerűbb felhasználására újabb technológiák kidolgozása. Az ilyen eredmények bevezetése várhatóan az eddigieknél is gyorsabb lesz. De ehhez feltétlenül szemléletváltoztatásra is szükség van.

● Az utóbbi időszakban a szovjet közgazdasági sajtó gyakran ír a tudományos-műszaki eredmények alkalmazása kapcsán az ösztönzőrendszer hatásosabbá tételéről. Mirel van itt szó?
— A szovjet gazdaságában az anyagi ösztönzőrendszer finomítására sokoldalú kísérletek vannak. Különösen az építőiparban értek el jó eredményeket, de más ágazatokban is vannak példák. Ezeket a tapasztalatokat — ha nem is teljes egészében — a tudományos-technikai eredmények bevezetésének ösztönzésére is hasznosítani lehet. A legfontosabb azonban ennél a kérdésnél is, hogy egyértelműen meghatározzuk mit akarunk elérni — figyelembe véve a piaci igényeket is — és mikorra. Eddig a tervek teljesítését, sőt túlteljesítését tekintettük elsősorú feladatnak, s ehhez igazított az ösztönzőrendszer is.

A következő időszakban azonban módosulnak a feladatok. Az ágazatok, a vállalatok tevékenységének középpontjában a munkaterelékenység javítása, az új termékek sorozatgyártásának melőbbi megkezdése áll. Ugyancsak központi kérdés, hogy mennyi értéket ad hozzá

első lépéseket tettük meg és sok fehér folt van még. Ha a politikai légkör továbbra is kedvezően alakul, akkor az eddigieknél mélyebb, tartalmasabb együttműködések kerülhetnek sor.

Megítélésünk szerint nem ésszerű külön utakon járni, hanem ahol csak lehetőség van, egyesíteni kell az erőket. Fel kell adni azt a nézetet, amely szerint az a fontos, hogy ki lesz az első a tudományos-műszaki eredmények felében.

A Szovjetunióval és az Egyesült Államokkal összpontosulva a tudományos-kutatókapacitás több mint 50 százaléka. Nem egyszerű javaslatunk már nekik is — de más országoknak is —, hogy az egész emberiséget érintő kérdéseket kutatásban, a tudományos problémák megoldásában működjenek együtt. Például a szovjet és az amerikai hajók százai kutatják ma az óceánokat, a tengerfenéket titkai — sokszor ugyanarra a kérdésre keresve választ. Hasonló a helyzet az időjárás, az éghajlati viszonyok vizsgálatánál is.

Az erők egyesítésére ösztönöz, hogy a kutatók közötti összeköttetés nagymértékben emelkedjen a még olyan ország is, mint a Szovjetunió sem képes valamennyi területet egyformán, gyors ütemben fejleszteni. Továbbá az együttműködés mellett szót, hogy vannak olyan technikai, technológiai problémák is, amelyeknek megoldása igen sürgős. Ilyen például a szén hasznosítása. Az eddig feltárt készletek alapján a kőolaj-tartalékok 50-60 esztendőre elegendőek, a szénelfordulások viszont ennél lényegesen hosszabb ideig. A jelenlegi formában azonban drága a „fekete gyémánt” kitermelése és szállítása és nem is mindig a leghatékonyabban hasznosítjuk. Feltehetően meg kell találni ennek az ősi energiahordozónak a korszerű szállítási és felhasználási módját.

Vannak, akik nem értik meg a nemzetközi összefogás szükségességét és úgy fogják fel, hogy a tudományos-műszaki együttműködés csak konjunkciúról szól. Ilyen érdeket és a technológiai cseréjéről a Szovjetunióval, valamint a többi szocialista országgal egyoldali előnye származik. Szerintünk az ilyen nemzetközi együttműködés mindenkinek hasznos és ezt szerencsére egyre több partnerünk ismeri fel.

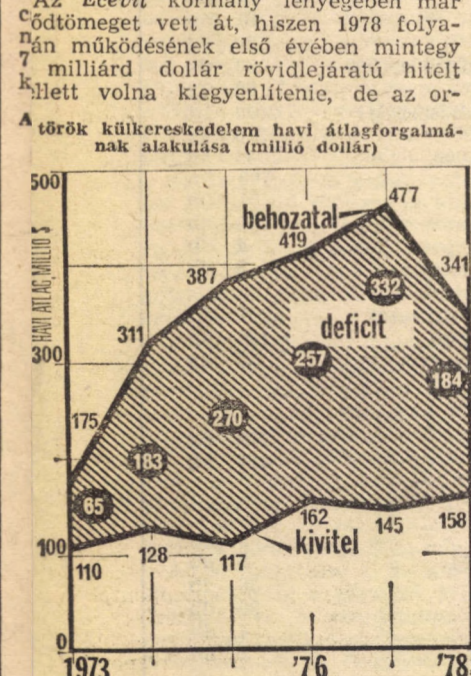
Farrago András

TÖRÖK GAZDASÁG

A fizetéskeptelenség küszöbén

Törökország fizetési mérlegének tartozik a tavalyi jelenleg 15 milliárd dolláros exporttel. 1974-ben ugyan még mindössze 5,7 milliárd dollárral rúgott az ország adóssághatólma, s a deviza és aranytartalékok értéke meghaladta a 2 milliárd dollárt, azaz a helyzet gyökeresen megváltozott. A konzervatív Demirel kormány a világméretű recesszió éveiben hitelek felvételével és pazarló pénzügyi politikájával igyekezett a gazdaság növekedését fenntartani. Mind gyakorlatban kellett a Törökországnak rövidlejáratú hitelek felvételére, hogy az esedékes törlesztési kötelezettségeknek eleget tehesse.

Az ország jelenleg a világ valamennyi nagy bankjának az adós. Az Ecevit kormány lényegében már csődtömeg volt át, hiszen 1978 folyamán működésének első évében mintegy 7 milliárd dollár rövidlejáratú hitelt kellett volna kiegyenlítenie, de az ország külsőkereskedelmének alakulása (millió dollár)



Sz. A.

PERISZKÓP

Az atomenergia a KGST országokban

Az egyeztetett tervek szerint 1980-ra a KGST-országokban a teljes erőművi kapacitásában az atomerőművek részaránya 7,3-7,6 százalékra nő az 1975. évi 2,6 százalékkal szemben. Az európai KGST-tagállamok terveiben összesen 37 000 megawatt kapacitású atomerőmű létesítése szerepel az öt év alatt, s ezek létrehozásában fontos szerepet kap a tagországok együttműködése.

A Szovjetunióban 1978-ban már 19 szovjet atomerőmű üzemelt, összteljesítményük 7616 megawatt volt. További 20 atomerőművet építenek.

A legelterjedtebbek a VVER-típusok, az egyes berendezések teljesítménye 210 megawattól már 1000 megawattig terjed. A következő 10-15 évben a Szovjetunióban az erőművek közel fele uránium-grafit reaktorokkal (RBMK-típus) készül. E típus alapegysége, ezer megawatt teljesítménnyel, már 1973, illetve 1975 óta üzemelnek a leningrádi atomerőműben. A következő egységeket pedig a kurszki és csernobili atomerőműben helyezik üzembe. A nátrium-hűtésű gyorsneutronos reaktorokkal (BN-típus) felszerelt atomerőművek széles körű üzembehelyezése csak a kilencvenes években várható.

Az NDK-ban 1967-ben kezdte meg az üzemelést az első kisteljesítményű, 70 megawatt kapacitású atomerőmű Rheinsberg közelében.

A mostani tervidőszak végére felépülő „Észak” atomerőmű pedig már 3520 megawatt. Hasonló teljesítményű erőmű építését kezdték el Magdeburg közelében. Az első gyorsneutron reaktor elkészültét 1983-ra tervezik, s ehhez a Szovjetunió adja a know-how-t, míg az atomárutak és a mérőműszerek az NDK-ban, illetve Csehszlovákiában készülnek.

Csehszlovákia a mostani tervidőszakban bővíti a bohunyezei atomerőművet két 440 megawattos reaktor-blokkal. 1979-ben kezd meg a tervek szerint Dukoványban a második csehszlovák atomerőmű a villamosenergia-termelést. Csehszlovákia az energiamérlegében mutatkozó hiányt elsősorban atomerőművek gyorsított ütemű létesítésével kívánják megoldani. Erre utal, hogy az 1980. évi tervezett 12 százalékos részesedéssel szemben 1990-ra, a célkitűzések szerint, az energiaszükségletnek 42 százalékát fedezi a nukleáris energia. Ez az arány a légmagasabb a KGST-országok elképzelései között.

Bulgáriában a közeldő atomerőmű első blokkja 1974 közepén lépett üzembe és azóta újabb reaktorok üzembe léptetésével bővítik kapacitását. Az előirányzatok szerint a mostani tervidőszak végére az atomerőmű teljesítménye eléri az 1760 megawattot.

Románia a vívlati energiagazdálkodási terv szerint a jelenlegi tervidőszak végére 880, 1990-ra pedig 6000 megawattnyi atomerőmű-kapacitást akar megépíteni szovjet, kanadai, illetve angol segítséggel. A nukleáris energia részaránya az 1980. évi tervezett 5,5 százalékról 1990-ra 20 százalékra emelkedne.

Lengyelországban a tekintélyes feketeszen-készletek és a folyamatos feltárás alatt levő hatalmas barnaszen-elfordulások miatt az atomenergia jelentősége a villamosenergia-termelésben napjainkban még kisebb, ezért csak 1984 az előirányzott határideje egy 1600 megawatt teljesítményű atomerőmű átadásának.

A KGST-tagállamok atomenergetikai programjának megvalósításában lényeges szerepet játszik a szakosítás. 1972. március 1-én a Szovjetunió, Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország és az NDK képviselői megállapodást írtak alá az Interatominstrument szervezet létrehozásáról, amely 1973-ban varsói székhellyel megkezdte működését. Az együttműködés a közelmúltban tovább szélesedett, s jelenleg a szükséges műszerek mintegy 30 százalékát már szakosított megállapodás alapján állítják elő. 1976-ban az Interatominstrument szervezeti hálózatot hozott létre; először a szovjet Zliona Göróban és a bolgár Plevenben létesítettek szervizállomást. 1977-ben Drezdában avattak fel egy újabb szervizállomást.

Cs. T.

Az angol halászat problémái

A közelmúltban ismét élesen vetődtek fel az angol halászat és halfeldolgozás gondjai. A problémák részben politikai jellegűek — a halászok az emlékeztető tőkehalbörzén után kiszorultak az izlandi vizekről —, részben pedig a korábbi pazarló halgazdálkodás következményei.

Bár az ágazat megpróbál alkalmazkodni az új feltételekhez, ezt feltehetően nem képes állami támogatás nélkül megvalósítani.

Az elmúlt másfél évben a statisztikák szerint a nyílt tengeri fogások mintegy 50 százalékkal csökkentek, s ez elsősorban a tőkehalra vonatkozik. Az izlandi vizekről való kiszorulás mellett az iparágban az is problémát okoz, hogy a halászat a norvég felségvizeken is jogilag rendezetlen, s ez mindenféle tervezést lehetetlenné tesz. Jelenleg a fogási kvótákat Norvégia negyedévenként, egyes esetekben havonta állapítja meg. (Kifejezte viszont készségét arra, hogy az EKG-val halászati egyezményt kössön.)

A heringfogásokat maga a brit kormány volt kénytelen korlátozni, a saját gazdasági zónájában, s a csökkent állomány miatt jelenleg tilos a fogás az Északi-tengeren és Skócia nyugati partjainál. Öt évvel ezelőtt az angol halászat által kifogott éves heringmennyiség 140 000 tonnát tett ki, a kormány kvótát jelenleg 13 000 tonnát engedélyeznek. A kieső tonhal és heringfogásokat átmeneti, az EKG halászati politikájának kidolgozása után ugyanis megkötött lenne a halászati egyezmény Norvégival, ez pedig ismét biztosan megnyitná az angol hajók előtt a norvég felségvizeket. Mindez azonban nem teszi szükségessé annak azt, hogy az angol halászatnak is alkalmazkodnia kell a változó feltételekhez.

G. Gy.—Sz. P.

AZ ÉPÍTŐGÉPGYÁRTÓ VÁLLALAT DEBRECENI GYÁRA

megvételre kínálja használaton kívüli anyagait. Címe: Debrecen, Ispóty u 10. 4025

Telefon: 13-946 Telex: 72385 Ügyintéző: Veres Andrásné (alapanyagok)

Bereczki Lajosné (kereskedelmi árak)

ÜTÖZÖTT KÖRACÉL

16 BC-3	36 kg
16 W-8	60 kg
18 S-8	16 kg
18 KO-11	12 kg
20 R-3	15 kg
20 GO-3	60 kg
25 KO-11	16 kg
30 NC-6	350 kg
35 HONI	266 kg
38 CMO.3	33 kg
40 H3AL	126 kg
50 CR-1	148 kg
56 MCM-10	22 kg
60 BNC-3	186 kg
60 MCRMO	23 kg
60 S.101	44 kg
60 W.1	80 kg
65 CMO-3	305 kg
65 K.1	235 kg
70 BC-3	417 kg
70 MNSC-2	177 kg
75 K.1	158 kg
80 K.1	530 kg
80 NC-6	697 kg
85 BC-3	200 kg
90 BC-3	1080 kg
90 NC-6	186 kg
100 BC-3	260 kg
110 GO-3	195 kg
120 60.SM.1	165 kg
130 K.1	698 kg
140 M.1	478 kg
150 BNC-3	2577 kg
150 60.S	1072 kg
160 GO-3	158 kg
180 60.SM.1	200 kg
180 BC-3	514 kg
180 CMO-3	1525 kg
200 CMO-3	330 kg

KÖRACÉL

10 CT3KP	1500 kg
16 A.38	2000 kg
16 A.38.B	1000 kg
22 S2.D	100 kg
25 A.50.B	180 kg
25 A.50.H	340 kg
28 A.O	300 kg
30 A.50	350 kg
45 C.40	500 kg
45 C.45	1000 kg
50 C.45	1000 kg
55 A.42	180 kg
55 A.42.B	216 kg
56 A.50	265 kg
75 A.50	300 kg
75 C.15	223 kg
80 A.44	193 kg
80 A.60	300 kg
90 C.45	600 kg
95 A.60	1200 kg
100 A.44	123 kg
100 A.60	347 kg
110 C.45	500 kg
120 A.70	300 kg
130 C.35	321 kg
140 A.38	100 kg
140 C.45	400 kg
150 A.50	138 kg
160 A.38.B	768 kg
180 A.42	700 kg
180 C.15	59 kg
200 C.60	600 kg

LAPOSACÉL

45x5 60.S	208 kg
45x7 60.SM.5	251 kg
45x7 60.S	205 kg
100x25 K.1	1500 kg

NÉGYZETACÉL

35 M.1	234 kg
120 MNS.2	244 kg
180 BC-3	596 kg

BETONACÉL

16 CT-3	1000 kg
18 B.38.24	1724 kg

ABRONCSACÉL

12x2 mm A.38	30 kg
20x3 mm BCT.3.KP	30 kg
20x4 mm CT.3.KP	430 kg
40x4 mm A.38	70 kg
45x4 mm A.38	418 kg
50x2,5 mm A.38	2100 kg
50x4 mm BCT.3.KP	100 kg
80x4 mm A.38.B	323 kg
90x2 mm A.O	84 kg

ÉKACÉL

12x8 mm A.38.B	849 kg
20x5 mm CT.3.KP	400 kg
20x6 mm CT.3.KP	150 kg
20x12 mm A.38	700 kg

LAPOSACÉL

30x4 mm A.38	90 kg
30x5 mm CT.3.KP	600 kg
35x6 mm A.O	157 kg
36x2 mm ASZ.2	140 kg
36x5 mm A.38	1000 kg
36x6 mm A.38	1000 kg
36x10 mm A.38.B	120 kg
36x12 mm A.38.B	370 kg
36x16 mm A.42.B	190 kg
36x25 mm A.38	125 kg
40x10 mm CT.3.KP	1000 kg
40x16 mm A.38	250 kg
45x8 mm A.42	116 kg
45x12 mm A.38	200 kg
45x16 mm A.38	1500 kg
50x8 mm A.O	600 kg
50x10 mm A.38	400 kg
50x25 mm A.38	300 kg
53x8 mm A.38	573 kg
60x10 mm A.38.B	2000 kg
60x20 mm A.42	1000 kg
60x20 mm A.50	77 kg
65x10 mm A.38	110 kg
65x14 mm A.38	494 kg
70x16 mm A.44	200 kg
80x8 mm A.38	600 kg
80x8 mm A.38.B	200 kg
80x10 mm A.44	3000 kg
80x10 mm A.38	297 kg
80x12 mm C.60	220 kg
90x12 mm A.34	203 kg
90x30 mm A.38	220 kg
90x50 mm A.50	450 kg
90x6 mm A.38	1500 kg
90x8 mm A.38	150 kg
90x10 mm A.38.B	200 kg
90x12 mm A.50	380 kg
90x16 mm 37.B	126 kg
90x16 mm A.38	450 kg
90x20 mm A.60	128 kg
100x8 mm A.38	5000 kg
100x10 mm A.38.B	1500 kg
100x10 mm A.44	400 kg
100x20 mm A.38.B	700 kg
100x50 mm A.38	230 kg
110x16 mm A.38	235 kg
120x6 mm A.38.B	1030 kg
120x16 mm A.38	600 kg
130x12 mm A.42	195 kg
130x16 mm A.38	360 kg
140x10 mm A.38	426 kg
140x6 mm A.38	796 kg

30x4 mm A.38	90 kg
30x5 mm CT.3.KP	600 kg
35x6 mm A.O	157 kg
36x2 mm ASZ.2	140 kg
36x5 mm A.38	1000 kg
36x6 mm A.38	1000 kg
36x10 mm A.38.B	120 kg
36x12 mm A.38.B	370 kg
36x16 mm A.42.B	190 kg
36x25 mm A.38	125 kg
40x10 mm CT.3.KP	1000 kg
40x16 mm A.38	250 kg
45x8 mm A.42	116 kg
45x12 mm A.38	200 kg
45x16 mm A.38	1500 kg
50x8 mm A.O	600 kg
50x10 mm A.38	400 kg
50x25 mm A.38	300 kg
53x8 mm A.38	573 kg
60x10 mm A.38.B	2000 kg
60x20 mm A.42	1000 kg
60x20 mm A.50	77 kg
65x10 mm A.38	110 kg
65x14 mm A.38	494 kg
70x16 mm A.44	200 kg
80x8 mm A.38	600 kg
80x8 mm A.38.B	200 kg
80x10 mm A.44	3000 kg
80x10 mm A.38	297 kg
80x12 mm C.60	220 kg
90x12 mm A.34	203 kg
90x30 mm A.38	220 kg
90x50 mm A.50	450 kg
90x6 mm A.38	1500 kg
90x8 mm A.38	150 kg
90x10 mm A.38.B	200 kg
90x12 mm A.50	380 kg
90x16 mm 37.B	126 kg
90x16 mm A.38	450 kg
90x20 mm A.60	128 kg
100x8 mm A.38	5000 kg
100x10 mm A.38.B	1500 kg
100x10 mm A.44	400 kg
100x20 mm A.38.B	700 kg
100x50 mm A.38	230 kg
110x16 mm A.38	235 kg
120x6 mm A.38.B	1030 kg
120x16 mm A.38	600 kg
130x12 mm A.42	195 kg
130x16 mm A.38	360 kg
140x10 mm A.38	426 kg
140x6 mm A.38	796 kg

SZÉLESACÉL

240x16 mm A.38	420 kg
260x14 mm A.38	385 kg
280x7 mm A.38.B	1381 kg
360x3 mm G.LA	219 kg

HATSZÖGACÉL

24 A.60	140 kg
30 A.44	300 kg

NÉGYZETACÉL

10 mm-es A.38	150 kg
50 mm-es A.42	235 kg
150 mm-es C.60	1000 kg
210 mm-es C.60	1220 kg
250 mm-es C.60	1000 kg

SZÖGACÉL

90x90x9 mm A.38.B	1500 kg
125x125x12 mm CT.3.PC	5000 kg
200x200x18 mm A.38.B	350 kg

I-ACÉLOK

80 mm-es A.38.B	500 kg
100 mm-es A.38.B	1000 kg
100 mm-es A.O	268 kg
100 mm-es A.38	400 kg
230 mm-es A.38.B	270 kg
300 mm-es A.38	1350 kg

L-ACÉLOK

40x60x6 mm A.38	753 kg
60x90x6 mm A.38	400 kg

Hh. U-ACÉLOK

70x70x3 mm 37.Y	2380 kg
70x70x4 mm A.38	4500 kg
80x80x4 mm 37.Y	1400 kg

Mh. U-ACÉL

120 mm A.38	2000 kg
-------------	---------

LEMEZEK

1000x2000x1,2 mm H2HB	1000 kg
20 mm C.60	600 kg
mm A.38.B	2000 kg
80 mm 45.B	2000 kg

SZÍNESFÉMEK

Alu. rud Ø 15 AIMGSi tk	20 kg
Alu. cső Ø 40,2 Al 99,5	72 kg
Alu. cső Ø 100,2 Al 99,5 tk	76 kg

ALU. SZALAGOK

500x1 mm Al 99,5 lágy	567 kg
625x1 mm Al 99,5 lágy	1610 kg
900x1 mm Al 99,5 lágy	1750 kg
900x2 mm Al 99,5 lágy	657 kg
Sr. cső Ø 70,5 Sr. 63 tk	15,4 kg
Alu. lemez 1x1000x2000	600 kg
Al 99,5 lágy	600 kg

KÖTŐELEMEK

Kéttörös ekecsavarok	200 kg
12x30 MSZ: 1419	600 kg
12x60 MSZ: 1419	1400 db
Hlf. csavar 14x40 MSZ: 2461	160 db
Hl. rögz. csavar 10x18 MSZ: 2466	1200 db
Hl. rögz. csavar 16x35 MSZ: 2466	700 db
Ászokcsavar 1,25 d 12x70 MSZ: 2402	800 db
Ászokcsavar 1,25 d 20x50 MSZ: 2402	1800 db
Fgf. szegecs 12x25 MSZ: 4254	5000 db
Fgf. szegecs 22x50 MSZ: 4254	350 db
Fgf. szegecs 22x65 MSZ: 4254	220 db

ELEKTRODÁK

Ø 3,25 EÖNI-65	90 kg
Ø 4 EÖNI-65	50 kg
Ø 4 POROCN	15 kg
Ø 4 ETARC	65,6 kg
Carbofil heg. huzal Ø 06 CO2	420 kg
Gyökfaragó elektroda 4x15x300	540 kg

VEGYES ANYAGOK

Teherván 18x50x60	18 fm
Csapólánc 25x18x10	10 fm
Metamid lap 50x	20 kg
Félf. műszaki szivacs. 20x800x900	33 db
PVC lágylemez 4 mm-es	80 kg
PVC lágylemez 50x2 (padlószegély)	2040 fm
Biturán szalag 50x60	216 kg
TAURUS RW fólia 1,5x2000	43 kg
Fékszalag 50x5	100 fm
Fékszalag 50x6	71 fm
Lamella 181x124x3	170 db
Ékszif 13,5x22x2850	4 db
Ékszif 13,5x22x400	9 db

Rugalmas teng. kapcsoló	1 db
Ø 540 mm (613-1,5) gumilemez	100 kg
Szürke kartonlemez 4-5 mm	300 kg
Műszaki krupponbőr 4-5 mm	50 kg

RAGASZTÓK

Secomastic HP.	250 kg
Pálmafix	225 kg

CSAPÁGYAK

Golyóscsapágy 3021 K.	5 db
Golyóscsapágy 3011 KP-51	8 db
Golyóscsapágy 6206	30 db
Golyóscsapágy 6209	30 db
Csapágyház 5-513 (RIV)	4 db
Csapágyház A-207	2 db

Középpontban: az egyensúly javítása

(Folytatás az 1. oldalról)

Ilyen együttműködési egyezmények alapján bonyolódik le.

Legnagyobb kereskedelmi partnerünkkel, a Szovjetunióval lebonyolított kereskedelem elérte az éves árucseré-forgalmi jegyzőkönyvben és más — rubelben elszámolt — gazdasági egyezményekben előírt 4,3 milliárd rubeles forgalmat, amelynek szerkezete a megelőző évekhez viszonyítva nem változott számottevően.

Importunkban továbbra is az energiahordozók, az anyagok, a félkésztermékek és az alkatrészek aránya volt a legmagasabb (42 százalék); így a többi között csaknem egymillió tonna kőszén és kokszt, több mint 7 millió tonna kőolajat, a magyar kohászat szinte teljes igényét kielégítő vasércet, és 4,4 milliárd kWó villamos energiát vásároltunk.

A többi európai KGST-országgal a megkötött éves megállapodásokban előirányzott kölcsönös szállítások alapján megvalósultak, sőt néhány viszonylatban (pl. NDK, Csehszlovákia) a behozatal szintje magasabb volt az előirányzatnál.

A gépxport 4. a gépipart 12 százalékkal emelkedett, s tavalyi első ízben megindultak az autóbussz-szállítások Lengyelországba is. Ma már a szocialista országok körében teljes gépxportunknak kb. egyötödét a járműpar adja. Ugyancsak tavaly számos új gépipari termék importja indult meg (pl. csehszlovák villamosok, lengyel gabonakombajnók), és gyors ütemben folytatódott a szocialista országok közreműködésével épülő létesítmények megvalósulása (Paksi Atomerőmű, Budapesti Szemétegető, Hajdúsági Cukorgyár stb.).

A fogyasztási cikkek behozatala 13-14 százalékkal bővült és ez volt a teljes import egyik legdinamikusabb árucsoportja.

Lemaradás

a gépipari exportban

A fejlett tőkés országokkal való kapcsolatunkban kiemelkedő jelentőségű az Egyesült Államokkal kötött megállapodás, amely a legnagyobb kedvezményes elbánásra épül és ezzel új fejezet nyit a két ország gazdasági kapcsolataiban. Ennek nyomán már az első évben mutatkoztak bizonyos piacebítő hatások, amelyek a jövőben várhatóan tovább erősödnek.

Létrejött a Magyarország és az EGYK közötti Textilmegállapodás is. (A GATT Nemzetközi Textilegyezményének keretében) A megállapodás négy évre szóló biztonságot és évente növekvő eladás lehetőséget jelent textiliparunknak. Ugyancsak GATT-társunkkal figyelembevételével leváltással szabályoztuk a magyar acélpipari termékek közös piaci bevitelét, ami — a különféle protekcionista intézkedések mellett is — rendezett kereteket teremtett hengereltárunk exportja számára.

A KGST és az EGYK közötti megkötött tárgyalások gyorsabb előrehaladását gátolja, hogy a Közös Piac láthatólag fenn kívánja tartani a szocialista országokkal szemben alkalmazott diszkriminációt, továbbá a KGST-nem kívánja egyenjogú szerződő partnerekké elismerni.

Nem rubel elszámolású külkereskedelmi forgalmunk 8,4 százalékkal bővült, úgy azonban, hogy a kivétel csak 8,9 százalékkal nőtt, a behozatalt viszont 23,3 százalékkal, így passzívumunk lényegesen meghaladta a tervezettet. A terv az export 10-12 százalékos, az import 3 százalékos volumenemelkedésével számolt; a tényleges teljesítés az exportban 1, az importban pedig 16 százalékos.

Az exportunk a tertvől való lemaradástól kétharmad részben az okozta, hogy a mezőgazdaság és az élelmiszeripar nem rendelkezik elegendő árumennyel, továbbá az, hogy bár a gépipari export 9 százalékkal nőtt, jóval alatta maradt a számítottaknak.

A könnyűipar hasonló gondokkal küzdve, nem rendelkezik elegendő exportképes áruval, de a tőkés kivételtől való elmaradáshoz hozzájárult a könnyűipari termékek piacán változatlanul jelentősen erősödő kínálat. Igen alacsonyok voltak az árak is. Az ezzel összefüggésben érvényesülő protekcionista intézkedések hatására különös nehézségeink adódtak az EGYK piacán.

A behozataltalban a legjelentősebb volt az emelkedés a gépipari jellegű termékekben és a többletimport fele-fele arányban oszlik meg beruházási célú beszerzések (pl. az építőipar és az élelmiszeripar részére, valamint exportfejlesztés beruházásokhoz), illetve alkatrészek kö-

Tervek a szegénység ellen

A szegénység enyhítése nem újkélt gond. Ma elsősorban az ad aggodalomra okot, hogy az eddigi erőfeszítéseknek nincs kellő hatása a világ szegénységének mérséklésére. A meg lehetősége magas növekedési ütem elérése is, a fejlődő országokban a lakosság fele nem jut hozzá az alapvető emberi javakhoz.

Minden vita vagy félreértésnek alapszik, vagy pedig a „szegények” részéről túlzó követeléseket és ennek tükröződéséért a segítséget nyújtani képesek részéről meg merev elvárásokként fogalmazódik meg az állásfoglalás. Nemzetközi tárgyalások sorozatát szentelik ennek az ügynek, és sajnos olykor mindez a „süketek párbeszédének” minősíthető. A hagyományos közgazdasági kategóriák átértékelése szükséges, pontosabban az eddig használatosak belső tartalmának átgazdálása.

Alapvető igények

Könnyen belátható, hogy a gazdasági növekedés feltételül szükséges ahhoz, hogy a lakosság alapvető szükségleteit kielégítsék. A fő kérdések ezek után az, hogy milyen típusú növekedést kell tervezni, támogatni. A jelenlegi növekedési modellek, amelyek létszámigazgatásos, korlátozás nélkül engedik az egész gazdaságban a jövedelemképződést, félrevezetőek ebben a tekintetben. Ugyanis az egészségesen, gyorsan fejlődő gazdaság olyan cikkeket is termel, amely nem a legszegényebbek szükségleteit szolgálja. Természetesen az alapvető emberi szükségletek kielégítését szorgalmazó koncepció nem valami abszolút tétel. Senki sem gondolja komolyan, hogy egy gazdaság termeljen mást, mint az alapvető igényekhez szükséges termékeket, szolgáltatásokat, vagy hogy valaki, aki már az alapvető szükségletek kielégítésén túljutott, életszínvonalát ne javíthassa. Nem jelentheti ez a front teljes szélességében indított „támadást”, hanem ki kell választani a megfelelő súlypontokat. Sőt, az egész koncepció elsősorban a „legkevésbé fejlett országokra” igaz, amelyek ha megkészezik is az egy főre jutó nemzeti jövedelem növekedési ütemét, akkor az ezredfordulón is 400 dollár alatt maradnak. Ebben a tekintetben tehát marad a feladat: hogyan lehet a gazdaság „ka-

A programok anyagi alapja

Nem véletlenül emeljük ki az igazgatást, az irányítást. Ugyanis az egész program jelentős személyi érdekeket sért, mégpedig azokat, akiknek ezt a folyamatot irányítani kellene. Az alapvető javakkal, szolgáltatásokkal való ellátás ugyan-

nyarjait” átvágni ahhoz, hogy a termelési és fogyasztási szerkezetet az alapvető emberi szükségletekhez igazítsák.

Az alapvető emberi szükségletek a környezeti, az időjárásból, a gazdasági fejlettségtől, a kulturális hagyományoktól függenek, sőt az alapvető szükségletek kielégítésével megelőzhető az egyszerű túlélés, a folyamatos túlélés és a „termelő” túlélés is. Az elsőre talán a legjobb példa a Szahara területén levő országokban indított mentőakciók, míg a felsoroltak másik végére a legtöbb „szegény országban” tapasztalható gazdaságvétel a jellemző.

Az alapvető emberi szükségletekhez kb. 800 millió—1 milliárd ember nem jut hozzá. Vagyis nincs elegendő táplálék, csak, szennyezett, emberi fogyasztásra lényegében alkalmatlan vízet tud szerezni, nincs rendszeres orvosi ellátása, nincs fedél a feje felett és nincs mód arra, hogy fiatal, vagy idősebb korban elsajátítsa a betűtést.

Ezeknek az alapvető emberi szükségleteknek a kielégítése, az ehhez kapcsolódó helyi politika kialakítása már nagyrészt közgazdasági feladat. Ez három fő pontban foglalható össze. Az első az ország nemzeti jövedelmének és termelési képességének emelése, ezen belül elsősorban személyes jövedelmét a társadalom legszegényebb rétegének kell emelni. Ez feltételezi a megfelelő technológia alkalmazását, azokat a munkaeszközöket, amelyeket a legkevésbé képzetek is használni tudnak. Másodsorban, teljesen újra kell fogalmazni a társadalmi szolgáltatások tervezési céljait és természetesen bővíteni kell az erre szolgáló összegeket. Mindezt úgy kell végrehajtani, hogy a lakosság könnyen hozzáférhessen a szociális szolgáltatásokhoz. A harmadik feladat pedig az, hogy megfelelő igazgatással a legszegényebb rétegek megnevelni jövedelmét ellentételezzék a piacon elérhető termékek megfelelő kínálatával.

A programok anyagi alapja

Nem véletlenül emeljük ki az igazgatást, az irányítást. Ugyanis az egész program jelentős személyi érdekeket sért, mégpedig azokat, akiknek ezt a folyamatot irányítani kellene. Az alapvető javakkal, szolgáltatásokkal való ellátás ugyan-

Gyors növekedés Thaiföldön

Gyorsuló gazdasági növekedés jellemezte 1978-ban is Thaiföldet. 1972—77. között a bruttó hazai termék realértékben 42 százalékkal nőtt, tavaly előzetes adatok szerint további 8 százalékkal emelkedett. A bruttó hazai termék előállításában ugyan a legnagyobb szerep még a mezőgazdaság — 28 százalékos —, de a feldolgozóipar részesedése is folyamatosan nő és tavaly már meghaladta a 20 százalékot. Az ország külső pénzügyi egyensúlyához minden bizonnyal hozzájárul a fejlett szolgáltatási-idegenforgalmi szektor, a GDP több mint 20 százaléka.

A fejlődő országok esetében irigylésemeltonak mondható adatok ellenére a thai gazdaságunk két alapvető problémája van: az infláció és a kereskedelmi mérleg krónikus hiánya. A fogyasztói árindex a hetvenes években 100 százalékkal emelkedett és az utóbbi időszakban az évenkénti drágulás meghaladta a 10 százalékot. A kereskedelmi mérleg deficitje pedig az 1977-es 25 milliárd baht-ról 1978-ra 30 milliárd baht-ra emelkedett. (Dollárban kifejezve az 1978-as deficit 1,5 milliárdos értéket jelent.) A mérleghiány annak ellenére nőtt, hogy tavaly dinamikus fejlődött az ország gazdasága és első ízben meghaladta a 4 milliárd dollárt. Az ipari termelés meglepőképpen ugyanis a gépek és beruházási javak iránti kereslet bővülését ösztönözte, a kielégítésre viszont csak importból volt lehetőség.

Súlyosan terhelték és terhelik az importszámát a nyersanyag és olajtermékek. Takarékosági okokból a kormányzat terve vette külföldi multinacionális vállalatokkal közös finomítókapaacitás létesítést, a profitrészesedés mértékének vitatottsága miatt azonban a kivitelzés még nem indult meg.

Exportoldalon biztató, hogy a kivitel többségét adó nyersanyagokra a világpiacokon kedvezően alakult. 1975-höz képest az ónárak mintegy megkétszereződtek, a faárak csaknem 50 százalékkal emelkedtek, 21 százalékkal drágult tavaly a cink és 33 százalékkal a természetes kaucsuk.

A kereskedelmi mérleg kiegyensúlyozására a gazdasági kormányzat 1978-ban 18 luxuscikkcsoport behozatalt adminisztratív eszközökkel korlátozta. A jelek szerint az intézkedés nem vezetett a mérleg egyenlegének javításához, ezért — a Nemzetközi Valutaalap nyomására — a kormány 7 cikkcsoportot már ismét liberalizált. E hét cikkcsoport között van a személygépköcsi is. A behozatalt korlátozás valóban nehezítette a közvetlen importot, de nem érintette azon külföldi — elsősorban japán — cégek tevékenységét, akik már az országban összeszerelő üzem létesítettek. A fizetési mérleg egyensúlyát inkább a dinamikus növekvő turizmus javította: tavaly 14 millió turista látogatott Thaiföldre, ez 400 millió dollár — az áruexport 10 százaléka kivevő — bevételhez juttatta az országot.

Az alapvető szektor azonban továbbra is a lakosság 78 százalékát foglalkoztató mezőgazdaság marad. A legfontosabb termék a rizs, emellett természetesen még jelentősebb mennyiségben kukoricát, juttat, dohányt, földidiót és babot. Az elmúlt években fokozódott a takarmánynak használt tápláléka kivitele, elsősorban a Kózos Piac országába. Mindazonáltal a mezőgazdaság termelési képessége még díszai mértékkel mérve is nagyon alacsony. Hogy a falu és a város közötti különbségek csökkenjenek, Kriangsak miniszterelnök 1979-et a „paraszti éveknek” nyilvánította. A konkrét intézkedések keretében 20 százalékkal emelték a rizs felvásárlási árat és a jövőben a hitelvolumen 13 százalékát a mezőgazdaságnak juttatják. (Hogy a megemelt árat részben ne okozzon társadalmi feszültségeket, a fogyasztói árat szubvencióval továbbra is alacsonyan tartják majd.)

A mezőgazdaság alapvető problémája továbbra is a földterület egyenlőtlen megosztása marad, amit a gazdasági ösztönzők nem oldhatnak meg. Az előkészületben levő adóreform ugyancsak egy társadalmi problémán, a városi szegénység helyzetét kíván változtatni. Az adóbevételeknek jelenleg csak eleményező része származik jövedelemadókból, a többség az indirekt adókból, vámokból, kiviteli illetékekből, forgalmi adókból jön össze.

G. — Sz.

Interjú K. Popov külkereskedelmi miniszterhelyettesével

A kölcsönös kitelezettség teljesítéséért

K. Popov, bolgár külkereskedelmi miniszterhelyettes a közelmúltban néhány napot Budapesten töltött. Az előzetes programnak megfelelően megbeszéléseket folytatott a Külkereskedelmi Minisztériumban két ország kereskedelmi-gazdasági kapcsolatainak alakulásáról, s további tennivalókról és találkozott a magyar—bolgár forgalomban leginkább érdekelt vállalatok képviselőivel, s választott a Figyelő munkatársának kérdéseire.

■ Az ideai külkereskedelmi feladatok között minden szocialista országban kiemelt fontosságú a KGST partnerekkel alatti árucserre-forgalmi jegyzőkönyv maradványainak teljesítése. Milyen új követelményeket jelent ez a bolgár külkereskedelmi minisztériumnak?

— Bulgária — akárcsak Magyarország — nyitott gazdaságú ország. A külkereskedelmi forgalom fejlődése, alakulása ezért igen fontos a népgazdaság előtt álló magasabb célkitűzések valóra váltása szempontjából. Külkereskedelmünk 80 százalékát a szocialista országokkal bonyolítjuk le. Így a kölcsönös kitelezettség teljesítése talán még nagyobb jelentőségű, mint bármely más relációban. Sokoldalú lépéseket teszünk annak érdekében, hogy a jegyzőkönyvi előírásokat maradéktalanul megvalósítsuk. Ennek érdekében meggyorsítottuk azt a munkát, amelynek eredményeként a termelők még közvetlenebb kapcsolatba kerülnek a piaccal. Így jobban megismerik majd az értékesítési feltételeket, a piac igényeit, követelményeit. Ettől azt várjuk, hogy jobban orientálódnak partnereink kívánásaihoz és gyorsabban tegyék meg a szükséges változtatásokat.

Ehhez szorosan kapcsolódik a szervezési rendszerben megkezdett változtatás. Célunk, hogy a külkereskedelmi munka eredménye még közvetlenebbül hasson a termelő vállalatok eredményeire. Ezért a

külkereskedelmi egyesületeket folyamatosan az ágazati minisztériumok irányítása alá helyezzük. Így a külkereskedelmi és ipari egyesületek között az eddigieknél sokkal szorosabb, tartalmasabb kapcsolat alakul ki. Az átszervezést 1979 végéig befejezzük.

■ Az eddig elmondottak — úgy gondolom — elsősorban hosszabb távon hozhatnak eredményeket. Az Önök és más partnerek — köztük Magyarország — szempontjából igen lényeges, hogy már 1979-ben az eddigieknél is ütemesebben szállítsanak a bolgár vállalatok. Vannak-e a bolgár külkereskedelmi minisztériumnak elképzelései, amelyek rövid távra is eredményeket ígérnek?

— Már második esztendeje új rendszerrel kísérletezünk, a külföldi partnereikkel való szerződésalkötés. Ennek lényege: az ipar nélkül a külkereskedelem nem ír alá semmilyen szerződést. A tárgyalásokon való közös fellépésnek előnye, hogy a termelők is felelősséget vállalnak a szállítások pontos megvalósításáért. Ugyanakkor a vásárlásokról nem kerülhet sor olyan üzletkötésekre, amelyek nem felelnek meg a felhasználók, vagy a beruházók igényeinek. Az eddigi kedvező tapasztalatokat szeretnénk az idén valamennyi magánjogi szerződés kitolgozásánál és aláírásánál alkalmazni.

Faragó András

Integráció a szállításban

vételére, a kölcsönös előnyök elve alapján;

● meg kell szüntetni az engedélyrendszerrel a határmenti területekre való szállítást és a másik fél területén való építést;

● növelni kell a gépkocsiszállítás számára nyújtott határátjárók számát;

● fel kell függeszteni azt az elvet, hogy korlátozzák a nemzetközi forgalomra igénybe vehető utak számát és a KGST-országok valamennyi közötti engedélyezni kell a szállítást,

● rugalmasan kell szabályozni a szállítási irányításának, az árutulajdon átadásának és a kockázatnak a problémáit.

Végül törekedni kell, hogy elterjedjen a gépkocsiszállításban a konténeres és a rakodólapos forma, rendszeres gépkocsivonalakat kell szervezni és jobban ki kell használni az üresjáratokat.

A szállítások ágazatközi megosztásának hatékonyságát az összehasonlítható szállítási költségek alapján lehet értékelni. Ez a mutató azonban nem valami tökéletes, és csak a szállítási hálózat egy részére — országhatáron belül — alkalmazható, nem pedig az egész szállítási útvonalra, ami a gyártótól az átvéveig terjed. Ez nagymértékben megnehezíti az optimális elosztást a szállítási irányok és a szállítási ágak között.

Fontos feladat a nemzetközi gépkocsiszállítási tarifák kidolgozása.

A szállítási módok igénybevétele nagymértékben függ a tarifáktól. A szállítási tarifáknak ugyanúgy, mint az árak árainak, a lehető legpontosabban tükrözniük kellene a társadalmilag szükséges költségeket, biztosítva a gyártási költségek megtérülését és a jól működő szállító vállalatok nyereségét. Olyan tarifarendszert azonban, amely megfelelné a szállítók

■ A szocialista országok külkereskedelmének egyik saroklatos kérdése a gépekhez tartozó alkatrészek szállítása. Bulgária külkereskedelmi forgalmában — tükrözve az ország gazdasági szerkezetében végbemenő jelentős változásokat — egyre nagyobb súlyt szerepelnek az ipari berendezések. Hogyan kívánják megoldani: a vevőknek né álljanak a gépek alkatrészhiány miatt?

— A bolgár külkereskedelmi minisztérium folyamatosan figyelemmel kíséri az alkatrész-szállítások és a műszaki kiszolgálás alakulását. A számadatok szerint az utóbbi esztendőben folyamatosan bővült a bolgár gépekhez berendezésekhez eladott alkatrészek mennyisége. A partnereink jelzése szerint — és ez a mi tapasztalatunk is — a választéki összetétel a speciális igények kielégítésében még hiányosságok tapasztalhatók. Ennek megszüntetése érdekében bővíteni kell a termelési bázist. Bulgáriában meglettük a legfontosabb lépéseket: újabb gyártókapaacitásokat hoztunk létre, illetve már meglévő vállalatokat vontunk össze. Az utóbbira példa, a Balkancarhoz — amely az emelő- és szállítóberendezéseket készíti a KGST-szakosítás alapján — hat kisebb üzemet csatoltunk azzal, hogy csak alkatrészeket, részegységeket gyárthatnak. Szükség lenne arra is, hogy megváltozzon a vállalatok gazdasági érdekeltség az alkatrészek termelésében. Ehhez azonban meg kellene szüntetni azt a szemléletet, amely előtérbe helyezi a végtermék, a mennyiségi mutató teljesítését, illetve túteljesítését.

Faragó András

PERISZKÓP

A fejlett tőkésországok licencpolitikája

A legkorszerűbb technológiai eljárások, a licenck adásvétele nemcsak egyszerű kereskedelmi ügylet, hanem gyakran politikai eszköz is. A fejlett tőkés országok, a monopóliumok érdekeinek védelmében gyakran arra törekednek; ne a legmodernebb technológiákat adják tovább. Ezzel szemben a szellemi termékeket vásárló országokportok arra törekednek, hogy felülvisszalgják a fejlett tőkés országok korábbi technológia-export gyakorlatát és kedvezőbb feltételeket teremtsenek a maguk számára. Így például eszikkenteni kívánják a licenck érvényességi időtartamát, megkövetelik a legújabb kutatási-fejlesztési eredmények átadását, a korlátozó függelék kiiktatását stb.

A fejlett tőkés országokban az állami kutatóintézetek, illetve a magáncégek egyre nagyobb összeget fordítanak a kutató-fejlesztő tevékenységre. Például az Egyesült Államokban 1960—1977. között 13,5 milliárd dollárról 40,8 milliárdra nőtt a kutatásra felhasznált összeg és előzetes számítások szerint 1990-re megközelíti a 95 milliárdot. Az egyre növekvő költségek következtében fokozódik az állami támogatás is, különösen az alaputatások és prognosztikus területén. A magáncégek pedig elsősorban az alaputatások eredményeinek a gyakorlatba való átültetésével foglalkoznak. Hasonló tendenciával találkozunk a többi fejlett tőkés országban is.

Az 58 legfejlettebb kapitalista országban 1975-ben közel 590 ezer szabadalmat jelentettek be, ebből 313 ezret fogadtak el.

A nagy iparvállalatok általában összeforgalmuk 3—5 százalékát fordítják kutatási-fejlesztési célokra, így jelentős műszaki-tudományos potenciállal rendelkeznek. Ez tette lehetővé a nagy nemzetközi monopóliumok nagyarányú térszerűsítését is az utóbbi két évtizedben. A technológiák eladása korábban másodrendű üzleti akció volt.

Először a húszas évek elején a Ford és a General Motors kezdték meg leányvállalatok alapítását Nyugat-Európában, ugyanakkor nyugat-európai vállalatok is tőkeberuházásokat hajtottak végre az Egyesült Államokban. Ezek a tőkebefektetések technológiaexporttal párosultak és a külföldi piac meghódításának fontos eszközeivé váltak. A tőkés licenckereskedelem azonban igazán nagyarányú csak a hetvenes évek elején vált.

A világ legnagyobb technológiai exportőre, az Egyesült Államok évi bevételé meghaladja a 11 milliárd dollárt, a második helyet — érdekes módon — Svájc foglalja el, közel 4 milliárd dolláros bevétellel. Rajtuk kívül csak Nagy-Britannia licenc- és szabadalom-kereskedelmi mérlege aktív. A többi fejlett tőkés ország, így olyan gazdasági nagyhatalmak, mint Japán, az NSZK és Franciaország licenckereskedelmi mérlege passzív.

Ez annál is nagyobb figyelmet érdemel, hiszen például az NSZK és Japán évek óta hatalmas kereskedelmi és fizetési mérlegterhelést halmoz fel, míg az Egyesült Államok mérleghiánya évről évre nő. A jelentős magyarárta az, hogy a legkorszerűbb technológiák, licenck stb. átvételével, mely magasfokú munka-szervezéssel, jó minőséggel és megbízhatósággal párosul, mindkét országban sikerült nagytermelésű, korszerű ipart létesíteni, és ez sokszorosan behozta a licenck, szabadalmak vételére fordított összeget.

A fejlődő országok esetében a licenc és szabadalmak vétele a jelenlegi feltételek mellett tovább súlyosbítja az országok fizetési mérleg gondjait és ezért sokszor meghúsol a korszerű technológiák importja. A fejlett tőkés országok azonban az esetek többségében rá vannak kényszerítve a nagyarányú nyersanyagimportra. A nyersanyagpiacok biztosítása érdekében pedig hajlandók különféle kedvezményekre is. Így például hitelen szállítják a különféle korszerű berendezéseket.

A fejlett tőkés országok licenckereskedelmében érdekes jelenség az is, hogy a tisztán, vagy döntő részben hazai tőkével működő cégek licenckereskedelmi mérlege például az NSZK-ban aktív, a külföldi cégek leányvállalatainak, illetve a végleges vállalatoknak a mérlege azonban erősen passzív. (A teljes kiadások 80 százaléka ezekre a vállalatokra jut.)

A jövőben továbbra is emelkedő tendenciát mutat majd a fejlett tőkés országok egymás közötti és a többi országokkal folytatott licenc- és know-how kereskedelmé. Folyamatosan nő, a gazdasági nehézségek ellenére, a kutatásra-fejlesztésre felhasznált összeg is. Várhatóan a legtöbb fejlett ország licenckereskedelmi mérlege passzív marad.

Tánczos Péter

A KGST-országok textilipari együttműködése

A KGST-országok részesedése a világ textiltermelésében az 1970. évi 16,4 százalékról napjainkig közel 20 százalékra emelkedett. A fejlődés az új technológiák bevezetésével, a munkai igényes folyamatok gépítésével, az automatizálással, a jobb kapacitáskihasználással és a vegyipar fokozottabb felhasználásával függ össze. De egyre fontosabb szerepet játszik a tagországok műszaki-tudományos együttműködése is.

A textilipari termelésben a KGST-országok között a Szovjetunió foglalja el az első helyet. A múlt évben 10 milliárd négyzetméter textiltit állított elő, ennek közül 70 százaléka pamut, 15 százaléka selyem és 10 százaléka lenszövet, a többi gyapjuszövet és nem szőtt textília. A második Lengyelország 1,6 milliárd négyzetméter textiltit, majd az NDK, Magyarország és Bulgária következik.

A textilipar gyors ütemben fejlesztik a KGST-országokban az évtized végéig. 1980-ig — 1976-hoz képest — a Szovjetunióban például 57 százalékkal nő a textiltit gyártása. Ezen belül leggyorsabban közel kétszeresére bővül a nem szőtt textiltit előállítás. Az átlagosnál gyorsabb ütemben emelkedik a hurkolt kelmék és a selymzövetek, lassabban a gyapjú és

T. P.


Az AUTÓKER

belföldi alkatrészkereskedelmi üzletága

(Dunaharaszti, Duna u. 1.)
értesíti kedves vásárlóit, hogy

április 20-tól június 20-ig szakaszos leltározást hajt végre.

Az egyes raktárak leltározási idejéről képviselőjüket idejében tájékoztatjuk. A leltározás idején a 924. számú szaküzletünk a kifogyasztók rendelkezésére áll.



Budapesti és vidéki gyárak ellenőrzésére

FELVESZÜNK FŐREVIZORT

Azoknak a jelentkezését várjuk, akiknek mérlegképes vizsgájuk vagy ennél magasabb képesítésük van.


ÉPÜLETASZTALOSIPARI ÉS FAIPARI VÁLLALAT

Személyzeti osztály
Budapest XIV., Egressy út 23-25.
Tel.: 837-146.

VAS-, FÉM- ÉS MŰANYAG CIKKEK GYÁRTÁSÁRA KAPACITÁST KERESÜNK

Az anyagbeszerzésben segítséget nyújtunk. Rugalmas ármegállapítás.

Keresse fel termeltesítő csoportunkat, hétfőn, szerdán vagy pénteken 8 és 16 óra között!



VASERT VÁLLALAT
Budapest VIII., Üllői út 32. I. em. 14.

Az ÉVM építőgépkészítőket képző központ

(Debrecen, Vámospécsi út 180.)

megvételre kínálja

a felsorolt gépeket:

<p>TUS-200 TALAJVIZSZINT-SULLYESZTŐ D-271 TOLÓGÉP BN-250 BITUMENMELEGÍTŐ HB-100 HABARCSKEVERŐ PHK-130 HABARCSKEVERŐ WK-1-1/5 HABARCSSZIVATTYÚ VACOLÓGÉP PK-8 PONTHEGESZTŐ</p>	<p>BNP-500 BETONKEVERŐ HSC-5 AUTÓDARU D-575 FÖLDTOLÓ S-1500 FÖLDTOLÓ SHM-100-3 AUTÓPROFILOZÓ (AUTÓGRÉDER) ÉRDEKLŐDNI LEHET A MŰSZAKI OSZTÁLYON.</p>
---	---

Kis- és közép fogyasztóknak

raktárból azonnal kiszolgálunk

melegen hengerelt köracélt, melegen hengerelt négyzetacélt, melegen hengerelt laposacélt, négyzetes bugát, kovacsolt köracélt.

FERROGLOBUS TEK VÁLLALAT

Értékesítési csoport
Budapest VI., Lehel u. 3/b.
Telefon: 402-380.
Ugyintéző: Ardoi Ottília és Kővesi Lászlóné.



Pályázatot hirdetünk közgazdasági osztályvezetői munkakör betöltésére

Pályázati feltételek: közgazdaságtudományi egyetemi végzettség, legalább 3 éves gyakorlat.

Az ajánlatokat „ÁG 79., Figyelő” jellegre, a kiadóba kérjük.

Tipizálás miatt

ÉRTEKESITENI KIVANJUK a következő típusú, felújított AUTOBUSZOKAT:

két ROBUR LO 2501-es, egy IKARUS 55-ös és két IKARUS 66-os.

HAJDU-BIHAR MEGYEI TANÁCSI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT
Debrecen, Vágóúti u. 14.
Telefon: 13-066, 13-es mellék.
Ugyintéző: Bodnár Sándor.

A műszaki és gazdasági irányítás alapján szelészeti kivonjuk háttérpári tevékenységünket.

Ezen belül kistranszformátorok, mágnes- és egyéb tekercsek gyártására szakosodunk.

Tipizált kistranszformátoraink felhasználásával kapcsolatban információval és tanáccsal készségesen állunk rendelkezésére

Felvilágosítással szolgálunk mind a hagyományos M, EI és WAM típusú, mind pedig a nyákba ültetett és a tekercselt vasmagos transzformátorokról.

PUSKÁS TIVADAR MŰSZER- ÉS GÉPIPARI SZÖVETKEZET
Budapest, Pf.: 62. 1388
Tel.: 137-458.

Két, 1970-es kiadású, 170/55-ös típusú Ascota könyvelő- és automatagép

alkatrészként is eladó

SZOLNOKI TEJIPARI VÁLLALAT

Szolnok, Mártírok útja 13.

I. kategóriás ipari szövetkezet

pályázatot hirdet főkönyvelői, számviteli vezetői és pénzügyi vezetői munkakörbe

Cím: Lajosmizse, Széchenyi u. 16.

Ipari üzemek, kereskedelmi vállalatok! Mezőgazdasági termelőszövetkezetek kihasználatlan épületeiben a helyhez kötött munkaeóket hasznos ipari kooperációs munkában

— vasipari, finommechanikai ipari, műanyagipari, faipari stb. —

FOGLALKOZTATJUK

Ajánlatokat kér: a

Körösök Vidéke Tsz Területi Szövetség

Békéscsaba, István király tér 6. Pf.: 97. 5601
Ugyintéző: Kocsor László szakelőadó.

A külkereskedelmi árák 1978-ban

Külkereskedelmi áraink alakulását 1978-ban is egyrészt a szocialista országokkal kötött megállapodások, másrészt a világgazdasági irányzatok export- és importtermékeinket érintő változásai határozták meg. A szocialista országok egymásközti forgalmában annak az elvnek megfelelően, hogy a külkereskedelmi árák időeltolódással, de kövessék a tartós világgazdasági irányzatokat, 1978-ban ismét sor került a szerződéses rubelárak rendezésére. A tőkés világgazdaságban az év folyamán viszonylag mérsékelt volt az ármozgás; a 8-9 százalékosra becsült világgazdasági áremelkedés jórészt a dollár leértékelődését fejezte ki. A keresleti viszonyok általában jobban kedveztek a fejlettebb technikát igénylő, magasabb készletigényű árukra, mint a nyersanyagok és a mezőgazdasági termékek jelentős részének, s ez bizonyos mértékben az áralakulásban is érzett hatással.

Ár- és árfolyamváltozások

Az 1978. évi magyar külkereskedelmi rubelben elszámolt részében, mely az árforgalomnak mintegy a felét tette ki, az árfolyam — kereskedelmi árfolyamon, forintban számítva — a behozatalban másfél százalékos emelkedést, a kivitelben nem egészen egy százalékos csökkenést jelzett. Ennek a két tényezőnek az együttes hatásaként a cserearány mintegy 2 százalékkal romlott 1977-hez képest.

A nem rubel elszámolású forgalom átváltásával — forintban számolva — az előző évhez képest 1978-ban csekély ingadozást mutattak. A behozatali árfolyam valamivel jobban csökkent, mint a kivitel árfolyama, azaz az előző évhez képest a cserearányjavulást eredményezte.

A külkereskedelmi forgalom egészében a két fő viszonylat ármozgásai 1978-ban a behozatalnál kiegyenlítettebb egymást, s így az árfolyam 1977-hez képest változatlan maradt, míg a kivitel árfolyamát csökként, és ennek megfelelően romlott a teljes forgalom cserearánya.

Az 1978. évi külkereskedelmi árfolyamok és cserearánymutatója (1977 = 100)

	Rubel elsz.	Nem rubel elsz.	Összesen
Behozatal	101,5	98,8	100,0
Kivitel	99,2	99,6	99,4
Cserearánymutató	97,7	100,8	99,4

Az árfolyamok, mivel kereskedelmi árfolyamon, forintban fejezik ki a külkereskedelmi árák átlagos változását, egyáltalán tükrözik a forintnak a forgalomban szereplő devizákhoz képest bekövetkezett hivatalos árfolyammozgásait is. A transzferábilis rubellel szemben a forintot 1978-ban éves átlagban 5,1 százalékkal felértékelték. Ennek számításba vételével, vagyis rubeláron, az 1978. évi import árfolyam pedig 4,5 százalékkal emelkedett.

A konvertibilis devizák árfolyama is változott 1978-ban: összességében, éves szinten mintegy 3,5%-kal, ezen belül az egyik legfontosabb devizához, a dollárhoz képest kerekén 7 százalékkal értékelték fel a forintot. Ennek hatását figyelembe véve, az indexek magasabbak lennének, ami azt jelenti, hogy 1978-ban a dollárban és egyéb tőkés devizában elszámolt külkereskedelmi forgalom árai a behozatalban és a kivitelben egyaránt némileg emelkedtek.

Rubelelszámolású forgalom

A behozatal forintban kifejezett árainak kisebb emelkedése mellett a rubelelszámolású import volumene 9 százalékkal nőtt, ezen belül az átlagosnál lassúbb volt az energiahordozók és az anyagok behozatalának emelkedése, az ipari késztermék-behozatal volumene viszont fokozottabb mértékben nőtt.

Jelentősebben csak az energiahordozók ára emelkedett. A világszintű energiaárak emelkedése több évre elosztva a szocialista szerződéses árfolyamok is érzett hatását. A több energiahordozók közül a kőolaj 15 százalékkal, a földgáz, a szénbrikett és a gázolaj 12-14 százalékkal, míg a villamosenergia 7 százalékkal került többe 1978-ban, mint az előző évben.

Az anyagok és félkésztermékek átlagos árfolyama ugyan nem jelzett változást, de néhány fontos termék ára módosult. (Az árfolyamok zárójelben közöljük.) Emelkedett a marónátron (124), a fenylőfűrészfűrű (109), a cellulóz (105), az alumínium (108), ugyanakkor csökkent a nyersvas (95), a melegen hengerelt acélféltérmeték (94), és a műtrágyák (külümmutrágya 96, nitrogénmútrágya 94) forintban kifejezett ára. (A forintárfolyam változatlan maradt, azaz az előző évhez képest nem ért el a 2 százalékos mértéket, ezen belül az ipari késztermékek árák átlagos változását tükröztetik.)

A rubelelszámolású forgalom áralakulása 1978-ban

	A behozatal 1977 = 100	A behozatal százalékos megoszlása	A kivitel 1977 = 100	A kivitel százalékos megoszlása
Energiahordozók, villamosenergia	112,8	18,4	113,3	0,6
Anyagok, félkésztermékek, alkatrészek	100,0	38,6	97,4	23,5
Gépek, szállítóeszközök, egyéb beruházási javak	98,2	29,1	100,7	43,1
Fogyasztási iparcikkek	98,4	11,2	98,9	18,6
Élelmiszeripari anyagok, állóállatok, élelmiszerek	101,2	2,7	95,2	14,2
Összesen:	101,5	100,0	99,2	100,0

Az energiahordozók árfolyamának emelkedését tükröztetik a kőolaj, a földgáz, a szénbrikett és a gázolaj árfolyamának emelkedése is. A kőolaj árfolyamának emelkedését tükröztetik a kőolaj, a földgáz, a szénbrikett és a gázolaj árfolyamának emelkedése is. A kőolaj árfolyamának emelkedését tükröztetik a kőolaj, a földgáz, a szénbrikett és a gázolaj árfolyamának emelkedése is.

A dollárelszámolású forgalom áralakulása 1978-ban

	A behozatal 1977 = 100	A behozatal százalékos megoszlása	A kivitel 1977 = 100	A kivitel százalékos megoszlása
Energiahordozók, villamosenergia	93,8	7,7	106,2	5,6
Anyagok, félkésztermékek, alkatrészek	99,4	56,0	100,9	35,6
Gépek, szállítóeszközök, egyéb beruházási javak	101,8	16,3	100,7	11,7
Fogyasztási iparcikkek	101,2	6,2	101,5	18,1
Élelmiszeripari anyagok, állóállatok, élelmiszerek	94,5	13,8	96,4	29,0
Összesen:	98,8	100,0	99,6	100,0

Az energiahordozók árfolyamának emelkedését tükröztetik a kőolaj, a földgáz, a szénbrikett és a gázolaj árfolyamának emelkedése is. A kőolaj árfolyamának emelkedését tükröztetik a kőolaj, a földgáz, a szénbrikett és a gázolaj árfolyamának emelkedése is.

Magyarország a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatokban*

A közelmúltban jelent meg *Izikené Hedri Gabriella* könyve, amely a kelet-nyugati gazdasági együttműködés tényezőit és kibontakozását tárgyalja általában, majd történeti áttekintést követően a szocialista országok és a fejlett tőkés államok közötti viszonyról.

A szerző a kelet-nyugati kapcsolatokat eddig eltelt időszakában három periódust különböztet meg: vizsgálja a hidegháborús évek embargópolitikáját és csődjét, a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatok gyors növekedésének időszakát, végül a hetvenes évek közepén kezdődött, s máig is tartó, újabb protekcionizmus szakaszát. A tőkés világ hetvenes éveiben bekövetkezett gazdasági nehézségei a kelet-nyugati kapcsolatokat is érzéketlenné tették, és bizonyultak korszak megindulását jelzők. *Izikené Hedri Gabriella* helyesen állapítja meg, hogy: „A szocialista integrációnak ebben a nehezebb világgazdasági helyzetben mind újabb módszereket kell találnia céljai eléréséhez, szem előtt tartva, hogy ne kerüljön idővesztésbe.”

Rövid történeti áttekintés után a könyv Magyarország és a fejlett tőkés államok közötti árucseré-forgalom dinamikáját, áruszerkezeti összetételét ismerteti. Gazdag tényanyagra támaszkodva mutatja be import-export forgalmunk alakulását. Bár a tőkés országokkal való munkamegosztásunk fő célja az új technika importja, mégis „sokkal több nyersanyagot vásárolunk, mint technikát”, s a gépek részesedése még 1977-ben sem haladta meg tőkés bevitelünkben a 20 százalékot. Magas az agráriumot aránya is, s „elgondolkodtató a nyersanyag-áruszerkezetünk mintegy kétharmados részesedése”. Kivételnek ugyancsak vannak érzékeny pontjai: mezőgazdasági kivitelünket az EGK agrárprotekciónizmus sújtja, s bár nyersanyag-ország vagyunk, jelentős a nyersanyag-kivitelünk. Végül fogyasztásicélgé- (főként a textil) és a fejlett tőkés partnerek újabb korlátozásainak van kitéve.

Érdekes elemzés található a műben Magyarország tőkés kooperációban való részvételéről, a termelési kooperációk céljáról, jelentőségéről, eredményeiről, és a fejlett méltán kelti fel a szakembereink érdeklődését is.

Az utolsó fejezet néhány következtetést tartalmaz nyugati gazdasági kapcsolataink távlataira. Reálisan látja a szerző, hogy „a jelenlegi világgazdasági helyzetben, amikor a protekcionizmus erősödik, szembe kell néznünk az azt, hogy a sajátos korlátozások feloldása közepélyen még nem várható”. Ugyanakkor az eddigi eredmények legnagyobb része továbbra is fennmarad, a szocialista országok, köztük Magyarország is, nagy lépéseket haladnak előre a külgazdasági politika tudományos megalapozásában. Az enyhülés talaján létrejött Helsinki Megállapodás, a szocialista integráció további fejlődése, elmélyülése, a Közös piac és KIST intézményes kapcsolatainak kibontakozása mind arra mutatnak, hogy távlatilag is hatékonyan részesei leszünk a kelet-nyugati kapcsolati rendszernek.

Fáy Péter Eme

* *Izikené Hedri Gabriella, Kossuth, 1979, 265 oldal*

Sürgős hirdetési megrendelését telexen is feladhatja!

22-5555

Szovjet tapasztalatok a kelet-nyugati együttműködésben*

A Kelet-Nyugat termelési kooperáció általában a különböző társadalmi-gazdasági rendszerekhez tartozó országok gazdasági egységei között létrejövő ipari együttműködés különleges formáját értik, amelyben a partnerek érdekei alapján huzamosabb időre szóló kapcsolatok alakulnak ki, illetve, amelyek műszaki és technológiai együttműködést eredményeznek.

Csaknem valamennyi KGST-állam tőkés államokkal folytatott ipari együttműködésében vezető helyet foglal el a gépgyártás (e területre vonatkozik a szerződések 30-50 százaléka) és a vegyipar.

A termelési kooperációs formák között fő az *alvállalkozói üzletkötések* jelentősége. Korábban ezek tisztán kereskedelmi kapcsolatokat jelentettek. Az utóbbi években az alvállalkozói megállapodások egyre inkább hosszú lejáratúak, a technológia átadásához kapcsolódnak, és bizonyos mértékben együtt járnak a termelési folyamatban való részvétellel.

A kooperáció másik formája a *közös gyártás*. A Traktorexport szovjet külkereskedelmi egyesülés évek óta szállít a vlagyimir traktorgyárban gyártott Dieselmotorokból a finn Rozenlev cégnek, amit gabonakombájnokba szerelnek be.

A közös gyártás feltételezi az egyes *alkatrészekre* és a *késztermékekre* kiterjedő szakosodást. Az utóbbinál általában a termelési programokat választják külön, ami együtt jár azzal, hogy az egyik fél lemond egyes termékek gyártásáról. Az előbbi esetben viszont a partnerek a termelési programok megosztása mellett közösen dolgozzák ki az egységes programot is.

A 70-es évektől egyre jobban elterjed a *közös kutatás és építkezés*. Sok esetben ezek a kapcsolatos közös ipari termelési fejlődnek. A megállapodások harmadik országokat is érinthetnek.

A termelési kooperáció elősegíti *vegyesvállalatok* létesítését. A Szovjetunió főleg *kereskedelmi* területen alapít ilyen vállalatokat, e területen több mint 40 működik. Az utóbbi években azonban a kereskedelmi vegyesvállalatok tevékenységében erősödnek a *termelési* jellegű funkciók is: az eladott gépek és berendezések javítása, karbantartása, a gyártmányok összeszerelése, kiegészítése. A szovjet-francia Actif-Auto vállalat, vagy a szovjet-belga Scaldia-Volga vegyesvállalat például az általa eladott gépkocsik szervizelésével és javításával foglalkozik.

A termelési kooperáció vegyesvállalatok keretében történő megszervezésének szempontjából érdekes a Szlava szovjet-francia társaság példája. A szovjet fél részéről ennek a Masprborintorg külkereskedelmi egyesülés a részvényese. A vegyesvállalat szovjet gyártmányú óraalkatrészeket, szerkezeteket szállít Franciaországba, a francia fél viszont a számlapöt és a tokot gyártja. A készterméket Franciaországban szerelik össze.

A Kelet-Nyugat közötti kooperációs kapcsolatok mennyiségi növekedése, összetettebbé válása szükségessé teszi ezek további összehangolását a szocialista gazdasági integráció keretében sorra kerülő intézkedésekkel. Jó eredmények érhetők el, ha a szocialista országok két vagy több szervezete egyesíti erejét. Ez is erősítheti a szocialista országok tárgyalási és versenypozícióit a tőkés cégekkel a termelési kooperációkban.

A különböző társadalmi-gazdasági rendszerű államok sokoldalú kapcsolatainak egyik formája: *vegyesvállalat szocialista, tőkés és fejlődő országokból* való partnerek részvételével.

A különböző társadalmi-gazdasági rendszerű államok sokoldalú kapcsolatainak másik formája a *háromoldalú ipari együttműködés*, amelyben szocialista, tőkés és fejlődő országokban működő cégek, vállalatok vesznek részt. Az UNCTAD titkárságának adatai szerint a 70-es évek közepén már 53 ország vett részt háromoldalú, összesen (folyó áron) 29 milliárd dollár értékű programban. Szovjet szervezetek különböző formákban 21 ilyen program megvalósításából vették ki a részüket.

Ezek elsősorban a *kereskedelmi* jellegű ügyletek (mint például a közös fellépés versenytárgyalásokon), vagy megállapodás közös részvételről valamilyen építkezésen. Egyes esetekben a háromoldalú kapcsolatok már kezdenek *hosszú távú jelleget ölteni*, bizonyos ágazatokban, piacokon megfigyelhető az áttérés a tartósabb együttműködésre is.

Távlatilag várható a Kelet-Nyugat közötti ipari együttműködés további jelentős fejlődése, s ennek eredményeképpen az ipari együttműködési szerződések teljesítésével összefüggő kereskedelem ará-

nya — az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának becslése szerint — 15 százalékra növekedett.

A nemzetközi kooperáció elmélyülése az alkalmazási területek bővülése, valamint a formák aktívabb felhasználása révén is történhet. A termelési kapcsolatok továbbfejlesztésére szovjet részről elsősorban a gépiparban látnak lehetőséget. Mindenekelőtt a hajógyártás, a hajózási berendezések, az egyéb járművek, az erdőgazdasági, a fafeldolgozó-, valamint a cellulóz- és papíripari, az energetikai és az elektrotechnikai, az emelő-, és szállító-, az útépitőgépek, a mezőgazdasági berendezések gyártása kínál lehetőséget. A tőkés cégekkel fontos kooperációs terület lehet továbbá vegyi cikkek, vas- és acél, illetve színesfémkohászati termékek, építőanyagok, fa-, fafeldolgozó-, cellulóz- és papír-, illetve kartonipari cikkek együttes gyártása, valamint az együttműködés elmélyítése az elektronikai, illetve az elektrotechnikai iparban.

Az *európai szocialista* országok elsősorban a *feldolgozó* iparban fejlesztik a termelési kooperációt. A *Szovjetunió* lehetőséget lát termelési kooperáció kialakítására a *kitermelő* ágazatokban is. Kooperációk szülehetnek az uránérc dúsításában, az atom- illetve a napenergia termelésében, közös távvezetékek építésében.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy főként azok előtt a kooperációs formák előtt nyílnak a legnagyobb távlatok, amelyek összekapcsolódnak más együttműködési formákkal. Így a műszaki-tudományos együttműködés szabadalmi-kooperációs és egyéb formái, beleértve a beruházási szakaszt is, gyakran megnyitják az utat a termelési kooperációhoz. Sok lehetőséget rejt magában a kompenzációs visszafizetésre, a bér munkára épülő termelési kooperáció fejlesztése. A kooperációs lehetőségek kihasználását a *finanszírozási módszerek tökéletesebbé válása* is segíti.

Az ipari együttműködés, különösen a termelési kooperáció fejlődése szükségesé teszi a *partnerek közötti együttműködés mechanizmusának a javítását*. Ennek elemei már kialakulóban vannak a gazdasági, az ipari és a műszaki-tudományos kapcsolatok fejlesztéséről szóló, hosszú lejáratú egyezményekben és programokban. —mj—

PERISZKÓP

Kutatás és fejlesztés az USA-ban

Az Amerikai Egyesült Államokban több mint 16 százalékkal fordított többet kutatásra és fejlesztésre (K + F) 1977-hez viszonyítva, 1978-ban az a 683 ipari részvénytársaság, amelyeknek 1978. évi értékesítése legalább 35 millió dollár volt. A Business Week adatai szerint a részvénytársaságok összes K + F ráfordítása 20,5 milliárd dollár volt. A K + F-re fordított eszközök növekedési üteme 1978-ban az előző évihez hasonló volt.

Az összesített adatok alapján az értékesítési árbevétel százalékában kifejezett K + F ráfordítás mindkét évben 1,9 százalék volt, míg az összes profit százalékában kifejezett K + F ráfordítás aránya kismértékben csökkent. 34,6 százalékról 34,4 százalékra. A 683 ipari társaság egy foglalkoztatottjára jutó K + F ráfordítás 1371 dollár, 131 dollárral több, mint 1977-ben.

A statisztikák alapján megállapítható, hogy a K + F-re fordított eszközök növekedési üteme közel 3 százalékponttal haladja meg az értékesítés, 4 százalékponttal a profitok s 9 százalékponttal a beruházási javak árszínvonal-emelkedésének ütemét.

Az adatok megítélésében eltérő álláspontra helyezkednek az amerikai szakemberek: *J. J. Baruch*, a tudományos és műszaki fejlesztési ügyekben illetékes miniszterhelyettes, kedvezően ítéli meg a K + F ráfordítások alakulását: ebben a piaci verseny követelményeinek kielégítése és az infláció hatásának leküzdése egyaránt kifejeződik.

Az ipari szakemberek ezzel szemben azt hangoztatják, hogy inflációs hatás leküzdésén túl az adatok mögött egyrészt az állami szabályozásnak eleget tevő úgynevezett defenzív kutatás, másrészt a vállalatok rövid távú gondolkodásmódja húzódik meg. E két tényező figyelembevételével a *vonzónak látszó növekedési ütem a hosszabb távú versenyképesség erősítése és megtartása szempontjából már nem olyan kedvező*. (Például a K + F-ben foglalkoztatottak bérszínvonalának növekedési üteme meghaladja az átlagos bérszínvonal növekedési ütemét. A textil és a ruházati iparban a K + F ráfordítások mintegy 20 százaléka szol-

gálta a kötelezően előírt környezetvédelmi, munkaegészségügyi és biztonsági célú kutatásokat; a műszaki személyzet egyre kisebb hányada foglalkozik a gyártmány- és gyártásfejlesztéssel.)

A K + F ráfordítások az USA 683 ipari részvénytársaságának adatai alapján, 1978-ban

Iparág	K + F ráfordítás		
	Egy foglalkoztatottra	Az értékesítés százalékában	A profit százalékában
Ipar összesen:	1371	1,9	34,4
Ebből:			
Számítógép és periféria gyártás	3025	6,0	54,8
Gyógyszeripar	2619	4,7	48,4
Gépkocsi és hasznójármű gyártás	2175	2,8	70,2
Ügyviteli gépek és berendezések gyártása	2136	4,1	57,7
Vegyipar (gyógyszeripar nélkül)	2002	2,5	41,3
Repülőgépgyártás	1915	3,7	93,0
Mezőgazdasági és építőipari gépgyártás	1801	2,5	39,1
Félfelvezető gyártás	1658	5,8	102,3
Műszeripar	1552	3,9	69,9
Kőolajfeldolgozás	1395	0,4	8,6
Kozmetikai ipar	1392	1,6	26,2
Elektronika	1209	2,6	56,1
Villamosgépgyártás	1208	2,5	41,7
Gépgyártás	844	1,6	31,1
Gumipar	839	1,7	109,9
Építőanyag-ipar	721	1,1	19,6
Gépkocsi alkatrészgyártás	630	1,4	32,5
Acélgépgyártás	357	0,6	20,0
Textil és ruházati ipar	192	0,5	14,0

A táblázat adatai iparági átlagokat tartalmaznak, s ezekről igen jelentősek a vállalati fajlagos K + F ráfordítások eltérései. Például a számítógépiparban az egy vállalati foglalkoztatottjára jutó K + F ráfordítás a 8410 dollár maximum és a 847 dollár minimum között ingadozik; a gyógyszeriparban 5621 és 534 dollár; a vegyiparban 6837 és 252 dollár között vannak a szélső értékek. A vállalati K + F ráfordítások fajlagos mutatóit a vállalat jellege és stratégiája erősen befolyásolja.

ÚJ ÖTÉVES TERV KENYÁBAN

Az afrikai ország idén kezdte meg negyedik — 1979—83-ra szóló — gazdaságfejlesztési tervének végrehajtását. Ennek a megvalósítását azonban az utóbbi évektől „örökségbe” kapott gazdasági helyzet igen nehezíti.

A több mint félmillió négyzetkilométer területű és 14,3 millió lakost számláló ország gazdasági növekedésének évi átlaga a 60-as években 6,5 százalék, 1972—1978 között pedig 4,7 százalék volt. Ez utóbbi alatta maradt a tervezettnek, ugyanis Kenyát sem hagyták érintetlenül az évtizedünkben lezajlott világgazdasági változások.

Az olajáremelkedés az exportbevételek mintegy harminc százalékát emésztí fel, s jelentős károkat okozott cserearányok fokozatos romlása is. Így a fizetési mérleg hiánya tavaly már 62,5 millió angol fontot tett ki. A folytonosan növekvő olajszámlával nem tudták lépést tartani az exportbevételek. Kenya két legfontosabb cikkének — a kávénak és a teának — világpiacon 1976—77-es boom után kedvezőtlenül alakult. (Az exportból származó bevételeknek 60 százaléka ered e két cikk kivételéből.) A világpiacon áruhanás következtében a tavalyi év első kilenc hónapjában, az előző év azonos időszakához képest, 45 százalékkal csökkent az ország kávékivételéből származó bevétele. Visszaesett a termelés is: míg két évvel ezelőtt a termék 101 ezer tonna volt, tavaly 85, idén pedig valószínűleg már csak 70 ezer tonna kávé szüretelnek. Arányaiban hasonlóan mennyiségileg kisebb mértékben esett vissza a teatermelés.

Az infláció 1978-ban meghaladta a 13 százalékot. A munkaképes lakosságnak számottevő része — mintegy félmillióan — állás nélkül volt. A devizatartalékok pedig egy év alatt 187 millió angol fontról 109 millió fontra csökkentek. A behozatal értéke 36 százalékkal haladta meg az előző évit, ugyanakkor a kivétel 24 százalékkal csökkent. Ez év elején az

import csökkentésére a 25—100%-os importletérendszert vezették be. A Nemzetközi Valuta Alap 22,4 millió dollárnyi készlettel hitelt folyósított, néhány fejlett ország elengedte, illetve átutazta Kenya adósságait.

Nairobiak tehát elsősorban saját erejére támaszkodva kell megoldania a gazdasági gondokat. Ezt a célt szolgálja az új ötéves terv. Kenya döntően mezőgazdasági ország, hiszen a lakosság 85 százalékát foglalkoztatja ez a szektor, s a mezőgazdasági termelés adja a bruttó társadalmi termék több mint 30 százalékát. Egyre égetőbb gond a jó minőségű termőföld hiánya: 1965-ben az egy főre eső föld 0,8 hektár volt, tavaly viszont ez a szám már csak — a nagy népszaporulat következtében — 0,2 hektárra csökkent. A mostani ötéves terv egyik legfontosabb feladata a gyengébb minőségű földek bevonása a termelésbe. Ez a program természetesen hatalmas beruházást igényel, amelyek jelentős részét az államkassza fedezi.

Rövid távon a mezőgazdasági fejlesztés ellen szól a cserearányok romlása, valamint a szektor továbbfejlesztésének nagy költségigénye. A választás elé állított gazdasági vezetők azonban úgy döntöttek, hogy a hosszú távú előnyöket veszi figyelembe, tehát bizonyos prioritást kap a jelenlegi ötéves tervben az agrárágazat. (Sok szakértő azt tanácsolta, hogy a mezőgazdaságot ne kezeljék kiemelten, s a fő hangsúlyt az iparfejlesztésre helyezték.)

A kenyai ipar eddig nem volt számottevő, elsősorban a kis- és közepüzemek, illetve a kézművesek jellemezték. Az ipart „védő” proteccionista intézkedések nem ösztönözték a fejlődésre és a fejlesztésre, és a külföldi versenytársaktól való mesterséges elzárás ugyancsak a konzerválás irányába hatott. A jelenlegi ötéves tervidőszak alatt ipari termékeket is exportálni akarnak. Erre azonban alapfeltétel az elmaradott hazai ipar fejlesztés-

tése és mesterséges védelmének fokozatos felszámolása. A jövőben már nem importkvótákkal védik a hazai ipart, hanem a vámrendszerral, ami várhatóan jobban versenyztet és így elősegíti a gyors fejlesztést.

A mezőgazdaság és az ipar fejlesztése mellett a terv célul tűzi ki a fizetési mérleg deficitjének gyors csökkentését, az állami költségvetés egyensúlyának megteremtését, valamint a vagyonai különbségek fokozatos felszámolását. A jelenlegi 9 százalékos munkanélküliség csökkentése érdekében az állam új munkalehetőségeket teremt, elsősorban a gyengébb minőségű termőföldek művelésbe vonásával, végleges megoldást azonban hosszabb távon csak a demográfiai problémák megoldása hozhat.

A terv a GNP növekedési rátáját évi átlagban 6,3 százalékkal határozza meg. (Az idei évre 4,5, 1980-ra 7, az azt követő három évre pedig 6,8 százalékos növekedést ír elő.) Mind az iparban, mind pedig a mezőgazdaságban fokozottan alkalmazkodik az új technikát, technológiát és eljárásokat, s ezek bevezetéséhez a pénzügyi fedezet nagy részét a költségvetés biztosítja. Sok nyugati gazdasági szakértő szerint a mostani kenyai ötéves terv célkitűzései túlzottan optimisták, az ország jelenlegi gazdasági helyzete nem teszi lehetővé a kitűzött feladatok megvalósítását.

Ma még nehéz megjósolni a kenyai ötéves terv sorsát, viszont feltétlenül figyelemre méltó ez a kísérlet, amelynek keretében megkezdődött a szinte monokulturális mezőgazdaságtól való erős függés felszámolása, a fejlettebb ipar létrehozása és az egészségesebb gazdaságtervezet kialakítása. A célok elérése kétségtelenül igen nagy beruházásokat igényel, amit csak nemzetközi segítséggel és kölcsönökkel lehet megoldani.

G. Gy. — Sz. P.

* A Mirovaja Ekonomika (Szovjetunió) 1979. 3. számában megjelent cikk alapján.

A MÁV Anyagellátási Igazgatóság

(Budapest VI., Rudas László u. 24/a.)
az 1980-ra szükséges, a következőkben felsorolt

egyenruhák és védőruhák legyártására

KAPACITÁST KERES

14 000 db férfi- és női posztókabát és köpeny
15 000 db fésűgyapjú zubbony, nadrág és szoknya
14 000 db posztó zubbony, nadrág és szoknya
34 000 db nyári zubbony, nadrág és szoknya
17 000 db férfi- és női ingkabát
10 000 db fésűgyapjú tányérsapka
4000 db fésűgyapjú huszársapka
2300 db fésűgyapjú női sapka
14 000 db nyári tányérsapka
14 000 db nyári huszársapka
1500 db női posztósapka
3500 db női nyári sapka
3100 db posztó tányérsapka
9000 db posztó huszársapka
87 000 pár rangjelző
60 000 db nyakkendő
11 500 pár bőrsizma
11 300 pár bőrbakancs
2200 pár szárascipő
16 000 db esőköpeny
2000 db viharkabát
700 db bundabéleléses köpeny
8500 db bundabéleléses kabát
14 500 db vattakabát
7500 db vattanadrág
72 500 db kétrészes munkaruha
5000 db férfi- és női munkaköpeny
10 000 db műszermés sapka

5500 pár bélelt bőrkesztyű
10 000 db kék férfiing
130 000 db kék férfiing
1000 db fehér női blúz
16 000 db kék női blúz

Kérjük, hogy az ajánlatokat 1979. augusztus 15-ig a MÁV Anyagellátási Igazgatóságnak (Budapest VI., Rudas László u. 24/a.) szíveskedjenek küldeni.

Felvilágosítást ad Benedek László a 220-660-as telefonszámon, a 432-es melléken.

Kérjük, hogy az ajánlatukban a fuvarozási, az átadás-átvételi, a minőségvizsgálati, a fizetési, valamint a szerződés kötéséhez szükséges egyéb feltételekről nyilatkozzanak.

Kérjük, hogy az ajánlati kötöttség határidejét is jelöljék meg: (ez nem lehet rövidebb az ajánlat beérkezési határidejét követő 15 napos határidőnél).

A különböző vállalatoktól beérkező ajánlatokat legkésőbb a jelzett beérkezési határidőtől számított egy héten belül bizottság bírálja el, a MÁV számára legelőnyösebb ajánlat elfogadásáról az érdekelteket megrendelővel egyidejű elküldésével értesítjük.

Az ajánlat elkészítéséért az ajánlattevő díjazást nem igényelhet.

SZEREZZEN ZENÉT... MAGÁNAK

WAGNER



TANNHÄUSER: Nyitány és Bacchanalia LOHENGRIN: Az I. felvonás előjátéka TRISZTÁN ÉS IZOLDA: Előjáték és Izolda szerelmi halála A Berlini Filharmonikusok Zenekara **HERBERT VON KARAJAN**

Karajan hanglemezen... Nincs látványosság, lehunyt szem és varázslatosan lebegő kéz. „Csak” muzika – a világ egyik legkiválóbb zenekara élén a zseniális karmester. Karajan „Wagner-reformjának” titka az, hogy szigorúan ragaszkodik a mester akaratához, érti és kibontja a mű legbelsőbb tartalmát. Így igazi a karajáni varázslat: földöntúli a Lohengrin lírája, pezsdítő a Bacchanalia forgataga és végzetes a Trisztán erotikája. Egy angol zenekritikus így vélekedik: „ne azt a lemezt ajándékozzuk öregedő nénikénknek”.

EMI licenc.SLPX 12112.ÁRA: 120 Ft

HUNGAROTON
HÁZIMUZSIKA

ELADÓ

két 382-es típusú

SOEMTRON

SZÁMLÁZÓGÉP

VESZPRÉM MEGYEI TANÁCS
GYÓGYSZERTÁRI KÖZPONTJA
Veszprém, Kabay J. u. 1. 8901

A Figyelő július 11-i számában, a 18. oldalon megjelent Ganz Műszer Művek kereslet-kínálat hirdetéséből kimaradt a vállalat címe és telefonszáma. Most pótoljuk:

Ganz Műszer Művek
EKM Gyára
Anyagellátási osztály
Budapest XIX.,
Vörös Hadsereg
útja 64. 1191
Telefon: 274-875.
Ugyintéző:
Kovács Károlyné.

Megvételre

felkínálunk

négy TR 9203-as típusú

Orion-EMG stabilizátort

Levélcím:

Budapest 11., Pf.: 38. 1251
Telefon: 352-639.

A SÜMEGI VEGYESIPARI

SZÖVETKEZET

ELAD

két Optimatic típusú,
üzemképes

könyvelőgépet

Érdeklődni lehet
a sümegi vasútállomáson.

Lakatosműhely céljára,
20-25 személy részére alkalmas
XVIII-XIX. kerületben

ingatlant felépítménnyel

magánszemélytől vagy közülettől vásárolnánk.

Csak ipari övezetben, készpénzfizetés.

A jelentkezéseket „Budapesti szövetkezet Figyelő 66 647” jeligére a kiadóba

A Budapesti MÉH Vállalatot és a Közép-Magyarországi MÉH Vállalatot július 1-én összevonták

Az új vállalat neve
és címe:

BUDAPEST ÉS VIDÉKE



**NYERSANYAGHASZNOSÍTÓ
VÁLLALAT**

Budapest X., Gránátos u. 1-3. 1475
Telefon: 475-790-tól 799-ig.
Telex: 22-5383.

Mind a budapesti, mind a Pest megyei telepek továbbra is készségesen állnak a kedves ügyfelek rendelkezésére.

A Posta Rádió- és Televízióműszaki Igazgatóság MEGVÉTELRE FELKÍNÁLJA ELFEKVŐ ANYAGAIT

Levélcím: PRTVMIG Tervegazdasági osztály, Budapest, Pf.: 2. 1360.
Telefon: 184-810, 245-05 mellék. Ugyintéző: Szabó Tamás.

Megnevezés	db	Egységár (Ft)	Megnevezés	db	Egységár (Ft)
Vas kábeldob, 120-as	1	2700	MGR-09 E 3 jelfogó	3	1607
Időrelé, 99-29048-02	2	7800	K 917 mágneskapcs., tek. nélkül	1	1000
Időrelé, 99-29048-03	2	7800	KE 40 II 48 mágneskapcs.	1	1400
Időrelé, 99-2498-01	2	7800	Turbina TTV 203 mikrohoz	1	3500
OS 70/1750 cső	2	1040	Ventillátor TM 110 mikrohoz	1	1600
Vákuumkond. forgó 30 pF	1	12 000	TTV 203 M kábelcsatl. hűv.	1	3600
Olajkond. 50 pF, 25 kV	2	1500	TTV 203 M nagy kábel dugó	4	4600
Olajkond. 100 pF, 20 kV	2	1000	TTV 203 M trafó	5	2027
Vákuumkond. 12 pF	3	1600	MÁ 4967/E	3	5460
Vákuumkond. 25 pF	2	2600	Kristály, 224 kHz	13	1700
Csillámkond. 10 000 pF, 15 kV	4	7000	GU 29	3	1300
Fémkond. papírszig. 5 mF, 3000 V	16	1300	4 SO 4 OT	2	4300
Akadálylámpa, komplett OS 125/2000 cső	7	4200	3 LIT	1	8600
TU-10/1	4	1040	Kontakt manométer	1	1550
OQQ 501/3000 cső	3	3520	EDS 4972 tápegység	2	4600
NT 155 trafó	3	1200	EDS 4975 tápegység	1	7000
NT 158 trafó	2	1060	Mikró parabola állvány	2	11 570
NT 179 trafó	2	1620	Desztillátvíz-töltő motor és tartozékok	11	3500
NT 181 trafó	2	1350	Palackszállító targonca	1	1150
Kristály 5979, 275 kHz	1	1300	EDS 4973 tápegység	1	4000
Kristálykvarc K 110 cső	7	5000	EDS 4974 tápegység	1	4000
Ünindító (dízelhez)	1	1500	Brunswica kézi szorzó	1	3000
Kontakt manométer, Ø 160	2	2800	Calcorex kézi szorzó	5	3750
2x55 V-os 1,5 kVA-os trafó	1	1550	Everest kézi szorzó	1	2000
Kapcsoló, KK 380-30 A	1	1300	Melitta kézi szorzó	1	2000
Mágnesszelep 1/8", 220V, 50 Hz	2	1550	Triumphator kézi szorzó	4	2000
			POS 38-212		
			vegyszerszivattyú	1	3500